

CONTRA

nr 1 2005 (nr 179 från starten) årgång 3 | Pris 25:-

Svante Hjertstrand
John Wayne
Islam

FRIHETENS RÖST
-för västerländsk demokrati-

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-720 01 45

Telefax: 08-720 01 95

E-post redax@contra.nu

Internet hemsida <http://www.contra.nu>

www.contra.nu

Sluten del endast för prenumeranter:
<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>

Användarnamn och lösenord finns
bara i den tryckta utgåvan av Contra

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 443-5467.

Finland: Minst 16 euro per år.

Sampo girokonto 800055-1125829.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redaktion: Tommy Hansson och C G Holm

Övriga medarbetare: Benny H. V. Andersson, Karl-Göran Bottwyk, Bertil Häggman, Bertil Lindblom, Patrik Nyberg, Fredrik Runebert och David Stavenheim samt Christer Arkefors i Italien, Peter Hartvig i Danmark, Bertil Wedin i Mellersta Östern, Allan C. Brownfeld i USA och Rune Westin i Australien.

Presslagd 2005-01-21

Strands Tryckeri, Lindesberg 2005

Svante Hjerstrand grundade 1965 tidningen Argument för Frihet och Rätt som under den värsta vänstervågans tid stod upp för demokrati och frihet. I detta nummer av Contra berättar han om Argument och de som gjorde tidningen möjlig.

CONTRA-NYTT

Contramedarbetaren Benny Andersson ställde ut i Kina

Konstnären Benny H. V. Andersson har under ett antal år glatt *Contras* läsare med fina porträtteckningar. Benny är sedan många år bosatt i Bogota, New Jersey där han etablerat sig som en uppskattad konstnär med sin finstämda konst, som ofta tar upp andliga temata.

Benny, som har en japanskfödd hustru, har också varit en efterfrågad konstnär på den japanska marknaden, där han haft ett flertal utställningar. I november besökte Benny Andersson för första gången Kina, där han var representerad i det internationella konstevenemanget "The Art Festival for World Peace 2004". Här medverkade 180 konstnärer från 16 länder inom ramen för sjätte upplagan av "China Shanghai International Arts Festival", vilken hölls i ett antal konstmuseer eller utställningshallar i mångmiljonstaden.

"The Art Festival for World Peace" är ett vart fjärde år återkommande evenemang som hölls första gången i Sydkoreas huvudstad Seoul år 2000. I Shanghai, liksom i Seoul fyra år tidigare, medverkade flera nordkoreanska konstnärer i en manifestation över inte bara nationella utan också politiskt-ideologiska gränser. I Shanghai fanns medverkande från Kina, Sydkorea, Israel, Nordkorea, Japan, Frankrike, Italien, Tyskland, Ryssland, England, USA, Argentina, Brasilien, Uruguay och Paraguay. Och så då Sverige genom *Contras* medarbetare Benny H. V. Andersson!

MAGNUS STENBOCK TANKAR OCH SYNPNKTER

NIONDE UPPLAGAN

Innehåller bl a: Missförhållanden i "välfärds"-Sverige – Rotlösheten såsom följd av traditionsupplösningen ; – Miljöförstörelsen såsom följd av materialismen och tekniken; – Kulturförfallet bl a inom konst, musik och litteratur: – Kvinnorörelsens svek mot den äkta kvinnligheten och mot familjelivet; Hemmakvinnans utomordentliga betydelse; – Kommunismens verkliga ansikte.

Författarinnan grevinnan Ebba Lewenhaupt skrev (om första uppl) i Lunds Veckoblad: "Få har haft mod att så ärligt framlägga sina åsikter och bryta en lans för sanningen". – "Många blixtrande idéer, som skulle kunna lysa och upplysa en värld". – "Magnus Stenbock skulle kunna göra sig hörd som stormklocka".

Dr S. Gunnar Edlund (om andra uppl) i Nya Wermlands-Tidningen: "Utan tvivel ger Stenbock i sin bok uttryck för vad en mängd människor i detta land tycker och tänker men ej alltid vågar röja vare sig i tal eller skrift".

Red Berry Johnson i Karlskoga Tidning: "Magnus Stenbocks bok innehåller massor med för de maktavande i landet obehagliga sanningar".

Red Gösta Hellbeck i Norrköpings Tidningar: "På ett i dag praktiskt och i övrigt hyperaktuellt område – miljöförstörelsen – kan Magnus Stenbock faktiskt räkna sig såsom föregångare. De teser han förde fram och de förutsägelser han gjorde redan i sin boks första upplaga har visat sig riktiga".

RIKT ILLUSTRERAD PRIS 260 KRONOR PLUS PORTO

Beställ hos greve M. Stenbock, Herrborum, 614 95 SANKT ANNA

Intervju med Svante Hjerstrand:

Argument tog striden med vänstern!

av C G Holm och Tommy Hansson

När Contra startades 1975 fanns det redan sedan tio år en tidning i samma anda under namnet Argument för frihet och rätt. Argument var förvisso enklare till sitt tekniska utförande, men hade under sin storhetstid en upplaga på 30 000 exemplar. Ungefär hälften var adresserad och resten såldes på gatan eller skickades ut i gruppskick. Större delen av upplagan var gratisdistribuerad, men det fanns åtskilliga tusen betalande prenumeranter.

Redaktör och ansvarig utgivare för Argument var civilingenjören Svante Hjerstrand. Contra har besökt Svante Hjerstrand som vid 85 års ålder lever ett synnerligen aktivt liv i Stockholms skärgård, där han tillsammans med sin hustru bor i den sommarstuga som sedan några år blivit permanentbostad.

Inte så sällan kan man läsa engagerade insändare i tidens aktuella frågor skrivna av Svante Hjerstrand.

Svante Hjerstrand var under många år en frihetens banérförare, som inte lät sig påverkas av den snåla vänstervinden utan stod upp för frihet och demokrati även under 1968-vänsterns värsta härjningar.

Flyktinghjälp

Svante Hjerstrands politiska engagemang tog sin början i samband med den sovjetiska invasionen av Ungern 1956. Hela Sverige stod upp för ungrarnas sak. Visserligen bara i form av uttalanden på hemmaplan, men i alla fall. Hundratusentals ungrare flydde undan invasionsstyrkorna och tog sig till friheten i Väst. Tiotusentals kom till

Svante Hjerstrand visar upp ett av de hemsnickrierier som gjorde produktionen av tidningen Argument för Frihet och Rätt möjlig. Pinnen med taggarna hjälpte till att adressera 20 exemplar åt gången.

Sverige, där de snabbt integrerades i det svenska samhället.

En av de som handfast engagerade sig i hjälpen till de ungerska flyktingarna hette Mikael Hoffman. Han hade redan under tiden omedelbart efter Andra världskriget initierat olika hjälpprojekt för flyktingar i Europa. 1956 fick frågan förnyad aktualitet och Svante Hjerstrand var en av de som hjälpte till. När familjen några år senare, 1959, skaffade sig sin första bil blev det många transporter med insamlade kläder som gjordes med nyförvärvet.

–Det var när jag jobbade vid Standard Radio i Södertälje på 1950-talet som jag skaffade mig en Volkswagen-buss, säger Svante. Det var ett USA-baserat företag som hade stor förståelse för min idella verksamhet.

Katangakonflikten

Nästa stora politiska världshändelse som engagerade Sverige – och Svante Hjerstrand – var FN:s insatser i Katanga i början av 1960-talet. Den forna belgiska kolonin Kongo hade blivit självständigt 1960. Det etniskt splittrade Kongo var sällsynt illa

förberett för att bli självständigt. Det fanns bara en handfull personer med universitetsutbildning i hela landet och Kongo förföll snabbt i anarki och kaos. Saken blev inte bättre av att det kommunistiska Sovjetunionen försökte skaffa sig ett fotfäste i Afrika genom den marxistiskt orienterade premiärministern Patrice Lumumba. Olika politiska grupper kämpade mot varandra, kupper avlöstes av motkupper.

I den situationen bröt sig den södra provinsen Katanga under ledning av Moïse Tshombe ut och förklarade sig självständigt. FN ingrep på centralregeringens sida och satte in stridande förband för att kväsa den rika Katanga-provinsens självständighetssträvanden. FN-aktionen leddes av generalsekreteraren Dag Hammarskjöld (som omkom i en flygolycka vid Ndola den 17 september 1961). Sverige sände för övrigt betydande stridande förband till Kongo, inklusive en flottalj "Flygande tunnor", som nedkämpade hela det katangesiska flygvapnet på några dagar. Och i augusti 1961 var det indiska och svenska trupper som erövrade Katangas huvudstad Elisabethville (idag Kisangani).

En del framträdande svenskar motsatte

Så var tiden när Argument kom ut

När *Argument för Frihet och Rätt* påbörjade sin utgivning 1965 stod världen och Sverige inför allvarliga hot. Den kommunistiska diktaturen Sovjetunionen var mycket expansiv och försökte sprida sin ideologi med alla till buds stående medel. Bland medlen fanns en armé på 4 miljoner man och avancerade kärnvapen. Ett femtontal länder utanför Sovjetunionen kontrollerades av lydregimer. Dessutom hade Sovjet och underrättelsetjänsten KGB en mycket stor budget för att bedriva infiltration och undergrävande verksamhet i andra länder. Bland de som fick pengar var Sveriges Kommunistiska Parti (nuvarande Vänsterpartiet). Sovjet hade också hundratals agenter verksamma i Sverige (liksom i andra länder). Den enda nation som handfast stod upp mot de sovjetiska världserövringsförsöken var USA. Vad man än må ha tyckt om USA och amerikansk politik var USA de facto den fria världens enda hopp för framtiden.

sig FN:s insatser i Katanga. Det gällde till exempel författaren Ebbe Linde och de två bröderna Birger och Ture Nerman. Birger var professor i arkeologi och Ture Nerman hade ett förflutet som riksdagsman för både kommunisterna och socialdemokraterna. Han gav under Andra världskriget ut den anti-nazistiska tidningen *Trots Allt!* som var en ständig nagel i ögat på de svenska myndigheter, som under större delen av kriget var mån om att hålla goda relationer med det nationalsocialistiska Tyskland.

Till dem som engagerade sig mot FN:s operationer i Katanga fanns kretsarna kring Förbundet kämpande demokrati, som snarast var en studiecirkel, med Gillis Hammar som tongivande namn. Hammar var föreståndare för den till socialdemokratiska ABF hörande Birkagården i Stockholm. Bland medlemmarna i Kämpande demokrati fanns för övrigt folkbildaren Gunnar Hirdman och *Contra*-medarbetaren Bertil Häggman.

En annan livaktig grupp där det fanns många FN-kritiker var Nya Tisdagsklubben med Laura Stridsberg, Åke Thulstrup och Anne-Marie Bratt i spetsen. Nya Tisdagsklubben var en fortsättning på Tisdagsklubben som samlat anti-nazister under Andra världskriget (bland andra bröderna Nerman).

Svante Hjerstrand engagerade sig för Katanga och redigerade en enkel bulletin *Meddelanden från Katangakommittén* och vidgade genom dem sitt kontaktnät bland Sveriges frihetsvänner.

Argument för Frihet och Rätt

År 1965 var det dags att ge ut de första numren av tidningen *Argument för frihet och rätt*, som tog upp grundläggande demokratifrågor och med tiden engagerade

sig alltmer mot kommunisternas försök att med våld lägga under sig också den södra delen av Vietnam. Bertil Häggman startade 1966 Kommittén för ett fritt Asien, som jämte Kämpande demokrati och Nya Tisdagsklubben blev kanaler för distribution av den nya tidningen. 1967 tillkom också organisationen Demokratisk Allians.

Argument finansierades genom bidrag och prenumerationsavgifter och intäkterna var så stora att den kunde delas ut gratis till olika lokala föreningar som i sin tur finansierade den egna verksamheten med försäljning av *Argument* på gator och torg. För *Argument* var den enda intäktskällan de postgiroinbetalningskort som bladades i alla tidningarna.

–1965 var året då Vietnam-verksamheten kom igång, minns Svante. Jag fick bältras och gjorde tre nummer av *Argument* som då omfattade fyra A4-sidor. Sedan ökade vi till tolv sidor. Första numren trycktes i Abrahamsberg, därefter på Häggroths tryckeri på Västmannagatan i Stockholm som var på ”den rätta sidan”. Därefter använde vi ett annat tryckeri vid Vanadisplan innan vi gick tillbaka till Häggroths.

Svante Hjerstrand byggde upp en ganska omfattande logistikorganisation för att få inbetalningskortet ibladade och tidningen packad i de buntar som krävdes av Posten. Han körde runt med tidningsbuntar till frivilliga medarbetare och bjöd också in allt fler till arbetsträffar hemma i lägenheten i Hägersten. Som civilingenjör med erfarenheter från Ericssons elektromekaniska växlar konstruerade han också den ena apparaten efter den andra för att klara av den alltmer krävande adresseringen av tidningen. Enkla men sinnrika hjälpmedel som mycket väl kunde ha utvecklats till en egen affärsverksamhet, men Svante valde

att koncentrera sig på tidningen och att fortsätta med sitt ”civila arbete” som vid den här tiden var på det av amerikanska ITT ägda Standard Radio.

Det blev dock nödvändigt att vid varje tidningsutskick ta några semesterdagar för att klara av logistiken. På arbetet hade man stor förståelse för Svante Hjerstrands fritidssysselsättning och var hyggliga och hjälpsamma i övrigt, ända tills en ny ledning började göra illegala affärer med Sovjetunionen. Affärer som med tiden resulterade i åtal, fällande domar och diplomatiska förvecklingar mellan USA och Sverige. Amerikanerna hade satt upp gränser för vilka strategiska varor med amerikanskt ursprung som fick säljas till Sovjetunionen, och Standard Radio gick runt dessa begränsningar och levererade illegalt strategiska varor till Sovjetunionen.

Till att börja med gjordes *Argument* med en enkel, gammaldags skrivmaskin för att med tiden få ett mer kvalificerat utseende. Det var ändå hela tiden fråga om att göra original med nya versioner av skrivmaskiner. Datorer var ju inget att tänka på för tidningsmakare på den tiden.

Hjälp från CIA?

År 1978 skrev *Svenska Dagbladet* att *Argument* fått ekonomiskt stöd från CIA. Hur var det med den saken?

–Jag var mån om att *Argument* skulle vara en svensk angelägenhet. Och så såg amerikanerna också på saken. Men jag hade kontakt med personer som arbetade åt CIA och jag fick några gånger texter från dem, texter som publicerades i *Argument*. Därremot var det inte fråga om några pengar, vad jag kände till, säger Svante Hjerstrand till *Contra* i dag. Det sades dock i artikeln i *Svenska Dagbladet* att vägarna för stöd till *Argument* var så krångliga att inte ens tidningens redaktör kände till saken.

–Det var svårt att få genomslag för *Argument* i den allmänna opinionen. Det tog flera år innan det blev någon reaktion. Jag försökte till exempel få igång en uppmärksam debatt med vänsterfolket genom att skicka *Argument* till de personer som publicerades som bidragsgivare i den kommunistiska tidningen *Ny Dag*, men det vållade bara ilska och kuriösa utjutelser. Och när den allmänna vänsterinriktningen blev alltmer långtgående blev det svårt att överhuvudtaget göra sig hörd i mediakören. Jag märkte också att de som skulle ha kunnat ge *Argument* stöd i olika former ofta var

bearbetade om hur ”olämplig” tidningen var. Vänstern hade uppenbarligen en systematisk kampanj upplagd för att svärta ner *Argument*. Men bladet blev faktiskt läst.

Vietnam i fokus

Argument sprang ut ur Katangakommitténs kritiska syn på FN:s verksamhet i Kongo, men 1965, då *Argument* började komma ut, var Moïse Thsombe, efter många krångliga turer, faktiskt premiärminister i hela Kongo (även om han störtades senare samma år och två år senare hamnade i fångenskap i Algeriet, där han avled 1969). Men det fanns andra konflikter som behandlades lika ensidigt i svensk press. Det gällde inte minst det Kalla kriget och med tiden det allt intensivare kriget i Vietnam, där kommunisterna med tungt kinesiskt och sovjetiskt stöd försökte lägga under sig den spirande demokratin i Sydvietnam. Trots massivt amerikanskt stöd till Sydvietnam kunde kommunisterna erövra landet 1975, och än idag lider vietnameserna under kommunistisk diktatur.

Under åren i slutet av 1960-talet utvecklades en allt intensivare svensk lobby till kommunisternas stöd och den fick även med sig statsminister Olof Palme på sin sida. Efter några år var *Argument* en av de få rösterna i Sverige som vågade stå upp för den västerländska demokratin. Vid julen 1972 hade det gått så långt att till och med moderaternas ledare Gösta Bohman och Folkpartiets Gunnar Helén skrev under ett upprop som i praktiken var ett stöd för kommunisterna i Hanoi. *Argument*, och den då livaktiga organisationen Demokratisk Allians, var så gott som de enda som stod upp för en annan linje.

Inför folkomröstningen om kärnkraften 1980 låg tyngdpunkten i *Argument* på att förklara kärnkraftens tekniska, säkerhetsmässiga, miljömässiga och ekonomiska förtjänster. Redaktören Svante Hjerstrand själv fortsatte under många år opinionsbildningen för kärnkraften genom flitiga debattinlägg i pressen.

Många gjorde *Argument* möjlig

Det var många personer som gjorde *Argument* möjlig. Idealisten Mikael Hoffman var en inspirationskälla. Hans humanitära verksamhet lånade namnet från den indiska eldguden Agni och den

lever kvar i Uppsala än idag, mer än 30 år efter Mikael Hoffmans död 1972. Bröderna Birger och Ture Nerman bidrog med ett rikt kontaktnät och många artiklar. Adjunkten Curt Bergström i Västerås läste många tyska, engelska och amerikanska tidningar och saxade flitigt. Före Internet var det svårt att komma åt internationella nyhetsmedia, och Sveriges nyhetsbevakning var än mer provinsiell och verklighetsfrämmande än den är idag. Arkitekten Carl O. Nordling granskade ofta den färdiga tidningen och lämnade synpunkter som vanligen ledde till justeringar innan tryckningen. Gillis Hammar och gruppen kring Kämpande demokrati medverkade.

Fil dr Åke Thulstrup hade varit aktiv i Tisdagsklubben under krigsåren och fortsatte under det Kalla kriget i Nya Tisdagsklubben. Han bidrog ofta med synpunkter och artiklar. Anne-Marie Bratt var under många år ordförande i Nya Tisdagsklubben och var också med och startade Medborgarrättsrörelsen (MRR), där regeringsrådet Gustaf Petrén blev det ledande namnet. Sedan MRR vid några tillfällen backat upp svenska klaganden inför Europadomstolen i Strasbourg kallade Olof Palme vid ett beryktat tillfälle Europadomstolen för ”Gustaf Petréns lekstuga”. Sådan kunde

synen vara på de mänskliga rättigheterna och juridikens grundvalar i en onid som inte ligger alltför långt tillbaka!

Andra flitiga medarbetare i *Argument* var Bertil Häggman (som numer medverkar i *Contra*) och Ingemar Larsson, adjunkt i ryska i Malmö och utbildad vid Tolkskolan i Uppsala, som gav inblick i ryskspråkigt material. Alla ställde upp för *Argument* utan några som helst arvoden. Också *Contra*s Tommy Hansson medverkade då och då på 1970-talet.

Fortsatt aktiv

–Det var utgivning ”i full fart” från 1965 fram till i höjd med 1978, säger Svante, som givit ut enstaka nummer av tidningen även därefter.

I dag är Svante Hjerstrand ytterst angelägen om att försvarets och polisens resurser optimeras för alla tänkbara behov, särskilt genom en effektiv och kraftfull helikopterbasering. Kärnkraften och den till den kopplade miljöfrågan är viktig. Ibland kan insändare också handla om flyktingpolitiken, där Svante Hjerstrand kan engagera sig för personer som hamnat snett i byråkratins och paragrafernas omedgörliga kvarnar. Han är också aktiv i det lokala hembygds museet, där han fungerar

som byggnadssnickare. Delar av de minnesvärda maskiner som adresserade *Argument* finns också kvar. Ökad upplaga krävde nya innovationer för att klara av snabb adressering. Tack vare raska ungdomar som Lennart Svanholm blev adresseringskapaciteten hög.

Han har också studerat vridningen av Mercurius och Jupiters planetbanor och därigenom kunnat beräkna gravitationens utbredningshastighet.

Svante Hjerstrand var en av dem som inspirerade till starten av *Contra*. Han blev själv prenumerant nummer två på *Contra* och backade på olika sätt upp tidskriften. Några av de tjänster som han gjorde för *Contra* i början av utgivningen honorerades med en livstidsprenumeration på *Contra*. Svante Hjerstrand är en uppmärksam och ibland kritisk läsare av *Contra*.

–Jag är oerhört imponerad av ert ”håll igång” – alla dessa trettio år! Och också över *Contra*s förnämliga bokutgivning. Svante avslutar intervjun med ett ”Lycka till *Contra*!”

Omslaget på *Argument* från 1975. När tidskriften var som störst spreds den i nära 30 000 exemplar.

Det oheliga krigets ekonomi och anatomi

av Tommy Hansson

Loretta Napoleoni började samla material till ett arbete om terrorismens ekonomi flera år innan arabiska terrorister körde in kapade amerikanska flygplan i World Trade Center och Pentagon den 11 september 2001. När boken sedan kom ut efter "9-11" blev det internationella intresset naturligtvis desto större.

★ ★ ★ Boken *Oheligt krig* av den ekonomiska forskaren och författarinnan Loretta Napoleoni är utomordentligt intressant läsning för den som vill veta hur världens terrornätverk finansierar sin blodiga hantering. Detta sker visserligen delvis genom frivilliga bidrag från länder, organisationer och förmögna privatpersoner, men också via skum verksamhet såsom narkotikahandel, penningtvätt och allehanda övrig brottslighet.

Det finns några invändningar man kan göra mot Napoleonis framställning. För det första tenderar hon att sätta ekonomin i första rummet och betrakta det som överordnat den fanatiska religiösa övertygelse Usama bin Ladin et consortes i verkligheten har – ett vanligt tankefel hos vänsterintellektuella, som tagit intryck av Marx teser om andligt-religiös "överbyggnad" på den materiellt ekonomiska verkligheten. Dessutom verkar det aningen tveksamt att Napoleoni i väl hög grad förefaller luta sig mot vänsterdemagogiska charlataner av typ Noam Chomsky och John Pilger. Något som kan sägas uppväga detta är att hon som viktig källa för en del av framställningen anför Neil C. Livingstones och David Halevys utmärkta skildring *Inside the PLO* (1990).

Napoleoni drar dessutom väl höga växlar på den roll det Kalla kriget och särskilt det väststötta *mujaheddins* befrielsekrig mot den sovjetiska ockupationen påstås ha spelat när det gäller bildandet av dagens antivästliga, islamistiska terrornätverk. Några hållbara bevis för att det i själva verket var USA som lade grunden för bin Ladins al-Qaida kan författarinnan heller inte presentera. (Inte heller var ju bin Ladin någon mer framstående operatör under befrielsekriget i Afghanistan).

Man kan emellertid tillåta sig överse med denna typ av tillkortakommanden

Tre fula fiskar på en bild – fr.v. PFLP-ledaren George Habash, Libyens diktator Moammar Qaddafi och PLO-ledaren Yassir Arafat. I dag är endast Qaddafi i livet.

när det i övrigt finns så mycket väsentlig information i *Oheligt krig*!

Urban II och bin Ladin

"I Kaukasus och på Balkan gav terror-ekonomin ny livskraft åt den islamistiska rebellrörelsen", skriver Napoleoni exempelvis (sidan 161). "De väpnade grupperna behövde inte längre något understöd från stater som Pakistan för att fortsätta kampen. Narkotikahandeln gav dem chansen att minska sitt beroende av utländska makter och bli självförsörjande. Dessa mål gav de tjetjenska krigsherrarna ett motiv för att stå på god fot med UCK i Kosovo och sätta upp vinstgivande narkotikaaffärer."

När det gäller UCK, som med framgång bekämpade den serbiska terrorn riktad mot kosovaalbanerna men som långt ifrån var någon välgörhetsorganisation, hävdar författarinnan att dess "...terrorekonomi var i hög grad sammanflätad med Albanien växande underjordiska ekonomi och dess illegala verksamhet över gränserna" (sidan 162). Just Albanien – en "skalstat" för att använda Napoleonis terminologi – har kommit att fungera som ett centrum för allahanda ljusskygga verksamheter när det gäller affärer med narkotika, olja och vapen.

Intressant är Napoleonis jämförelse mellan de kristna korstågen med början 1095 och dagens islamistiska krigföring mot den demokratiska västvärlden och Israel (sidan 165): "Liksom [påven] Urban II hade gjort tusen år tidigare förkunnade bin Ladin för sina anhängare de belöningar som väntade dem som skulle förgås i striden. Jihads martyrer kommer till paradiset, sade han, och deras synder kommer att utplånas och deras jordiska liv av plåga och sorg bytas

mot evighetens glädje och äktenskap med sjuttiofyra sköna jungfrur."

Det finns, menar Napoleoni, "slående likheter" mellan Urban II:s korståg i franska Claremont 1095 och bin Ladins upprop till den muslimska världen ett årtusende senare – talet om Jerusalems förödmjukelse och försäkringarna om att de trogna tappra skall belönas med paradiset är väl de mest uppenbara parallellerna. Detta faktum är också ett vittnesmål så gott som något om att dagens islamistiska rörelse etiskt och civilisatoriskt ligger ungefär 1000 år efter kristendomens fundament.

Författarinnan påtalar också likheterna avseende den islamistiska korstågsmentaliteten och marxistisk metodik och retorik. Islamisterna förefaller bara ha bytt ut Marx klasskamp mot den fanatiskt religiösa kampen mot "de otrogna" (det vill säga alla som inte lyder Muhammeds och bin Ladins diktat).

Moskénätverket

Verkligt instruktivt är det avsnitt i boken som handlar om "Moskénätverket", där det beskrivs hur ett antal moskéer i västvärlden fungerar som centra för revolutionär verksamhet riktad mot den demokratiska västvärlden. Den islamistiska doktrin som förenar detta moskénätverk är den så kallade wahhabismen, den lära som grundlade huset Sauds maktställning i Saudiarabien och som är den mest långtgående och fanatiska formen av islam. Det hålls visserligen gudstjänster och böner enligt konstens alla regler i de västliga moskéerna, men ofta nog är det mestadels av sociala och materiella skäl muslimer söker sig dit än av sant religiösa orsaker. Det är i betydande utsträckning med anknytning

till dessa moskéer – där hatfyllda mullor och imamer brukar elda anhängarna med uppmaningar till våldsdåd – potentiella terrorister och/eller självmordsbombare rekryteras av det islamistiska nätverket.

Napoleoni citerar en befälhavare i den palestinska terrorrörelsen Hamas (sidorna 212-213): ”Urvalet sker efter fyra kriterier. För det första hängiven uppfyllelse av religionens krav. För det andra förvisar vi oss om att den unge mannen fogar sig i sina föräldrars vilja... För det tredje hans förmåga att utföra den uppgift som ges honom och förstå dess allvar. För det fjärde bör hans martyrskap uppmuntra andra att utföra martyruppdrag och inge mod till jihad i människors hjärtan.”

Skillnaden mellan Hamas metoder och moskénätverket uppges vara att det sistnämnda försöker ”utbilda självmordsbombare mycket fortare och med mindre resurser än organisationer som Hamas sätter in”.

Om attackerna den 11 september 2001 skriver Napoleoni: ”bara nitton man och en budget på omkring 500 000 dollar behövdes för att döda nästan 3000 människor och tillfoga det västerländska samhället ett outplånligt ärr.”

Som en jämförelse kan nämnas att ungefär lika många dödades eller försvann under hela Pinochets regim i Chile, som de som omkom under terrorattackerna i USA 11 september 2001 (militärjuntan i Chile, tog för övrigt också makten den 11 september).

Största skillnaden

Icke minst intresserar författarinnans analys av PLO (sidorna 89-90): ”Förklaringen till att ledningen har lyckats så bra är dess otroliga förmåga att utnyttja andra tillväxtkällor. PLO, denna ekonomiska parasit, har uttömt den ena resursen efter den andra, men ändå blivit vägmärken i den palestinska diasporan. Det bästa exemplet på dess ledares skicklighet är sättet att skära sönder Libanons ekonomi.”

De palestinska terroristerna – inom och utom PLO – förklaras ha spelat en liknande roll i Västeuropa under det kalla kriget som kubanerna kreerade i Latinamerika (sidan 105): ”Ryssarna stod för vapen, ammunition, tekniskt kunnande och militär och strategisk utbildning, och palestinierna förmedlade dessa tjänster till europeiska väpnade grupper... Detta varen mer raffinerad form av statsunderstöd än att amerikanska soldater sattes in i främmande land.”

Loretta Napoleonis bok ger en utomordentligt givande exposé över hur terrorister världen över tidvis har fungerat i symbios med varandra – medverkande organisationer har utnyttjat en rad metoder och svagheter i bristfälligt organiserade stater och ekonomier för att bilda nätverk varmed ett stort antal blodiga terrordåd har kunnat utföras i Nordirland (IRA), Peru (Sendero Luminoso), Colombia (FARC), Italien (Röda brigaderna), Västtyskland (Röda arméfraktionen), Spanien (ETA),

Israel (PLO och Hamas) och så vidare.

Den nya terrorekonomin har också tillåtit tjetjenska och andra terrorister i Kaukasus-regionen att slå till hårt mot ryska intressen. Tillkommer individuella operatörer som har sålt sina tjänster till högstbjudande såsom Abu Nidal, Carlos ”Schakalen” med flera.

En av största motsägelserna när det gäller den islamistiska terrorn är hur det medvetna mordandet och lemlästandet och avdagatagandet av män, kvinnor och barn – liksom den kriminella verksamhet som finansierar terrorn – går ihop med Usama bin Ladins och andra terrorgurus tal om islams etiska överlägsenhet gentemot det ”dekadenta” och ”gudlösa” väst. Det för oss in på ämnet om den måhända största skillnaden mellan kristen och muslimsk etik – den att medan motivering för terror i någon form inte går att uppbbringa i Nya testamentet i Bibeln, så finns begreppet ”det heliga kriget” (*jihad*) som en väsentlig del i Koranens budskap (låt vara att man brukar skilja mellan individuell *jihad*, den kamp den enskilde utkämpar i sig själv mot ondskan, och den *jihad* som består i oförsonlig krigföring mot ”de otrogna”).

Korstågen, oavsett bevekelsegrunder i övrigt, finner ingen sanktion i Nya testamentet, medan däremot krig mot de otrogna uttryckligen försvaras i Koranen.

Loretta Napoleoni: Oheligt krig. Leopard förlag. 415 sidor.

Så gick det till när PLO och Falangen rånade en Beirut-bank

★ Av speciellt intresse i Loretta Napoleonis bok är ett avsnitt som berör PLOs och andra paramilitära gruppers operationer under den tid de var med om att förstöra Libanon och dess huvudstad Beirut. Skildringen ingår som en del i ett underavsnitt med rubriceringen ”Privatiseringen av terrorn” (sidorna 77-80). Vi citerar ur Napoleonis framställning (Contras text med kursiv stil):

”Det hände att önskan om att stå fri från utländsk inblandning var stark nog att motivera ett högst osannolikt samarbete mellan väpnade grupper, till exempel mellan PLO och den kristna Falangen i Libanon. I början av 1976 ingick Bashir Gemayel, som ledde den israeliskstödda kristna milisen, och al-Fatahs säkerhetschef Abu Hassan Salameh en märklig allians. Efter att ha stridit mot

”Röde prinsen” Ali Hassan Salameh, operationell chef för Svarta september, var med och planlade kuppen i Beirut (han dödades av israeler ett par år därefter).

varandra med all önskvärd blodtörstighet i årtal utlyste de två dygns vapenvila för

att råna British Bank of the Middle East i Beiruts centrum.

”Tidigt på morgonen den 20 januari 1976 spärrade kommandotrupper i al-Fatah och Falangen av stadens affärsdistrikt. De flesta finansinstitutioner som verkade i Mellanöstern och flera diplomatbostäder låg i området kring Place de Martyrs och behärskades åt söder av Falangen och åt norr av al-Fatah. Bankanställda, valutahandlare, ambassadpersonal och besökare som rörde sig mot den öppna platsen stoppades och uppmanades att gå hem igen och stanna där i två dygn. Vid middagstid var hela distriktet tomt och avspärrat. En grupp ur PLO och Falangen gick in i den katolska kapucinkyrkan, som låg intill British Bank of the Middle East, och förhandlade med munkarna om att bryta igenom kyrkväggen

för att komma åt bankvalvet. För att inte kyrkan skulle skadas använde man inte dynamit eller sprängmedel utan hackor och yxor. Medan demoleringen pågick patrullerade PLO och Falangen området, skämtade, rökte och åt tillsammans.”

Försöken att ta sig in i valvet från kyrkan misslyckades dock. För att komma in i kassavalvet krävdes experthjälp:

”Några experter från Korsiskas maffia hämtades med flyg. De lyckades öppna valvet med en avsevärd laddning dynamit.

”Det tog två dagar att råna banken. Guld-tackor, aktiebrev, smycken och säckar med hårdvaluta bars ut och lastades på truckar [troligen felöversättning för lastbilar]. Rånet inbringade en mindre förmögenhet och kom in i Guinness rekordbok. Bytet delades

mellan PLO, Falangen och maffian. Korsikanerna chartrade en DC-3:a och tog hem sin tredjedel i guld, smycken och kontanter. Falangen lade ner nästan hela sin del på vapen men PLO investerade sin utomlands. PLO:s andel lastades på ett annat chartrat plan och flögs till Schweiz i sällskap med Arafat, Abu Iyad och Salameh där den sattes in på olika schweiziska banker.

”Det var ganska lätt att skaffa pengar på kriminell verksamhet. Att tvätta och återinvestera dem för att skapa regelbundna inkomster var mycket svårare. Redan på 1970-talet insåg visserligen flera väpnade organisationer att de måste hantera pengar skickligt om de skulle överleva, men bara några få lyckades etablera långsiktiga legitima placeringar. En var PLO. Under de

månader som följde på rånet av British Bank of the Middle East uppträdde PLO som finansaktör på andrahandsmarknaden och sålde aktier och obligationer som stultits ur bankens kassafack för 20-30 amerikanska cent per dollar. Många återköptes av ägarna, som befarade att det skulle bli känt hur stora deras förmögenheter var och hur de hade kommit till. Enligt flera källor var vinsterna större än själva rånet. Än en gång skickade Arafat pengarna med chartrat plan till Schweiz.”

Yassir Arafat hade enligt Napoleoni total kontroll över samtliga PLOs medel. Återstår att se hur det går för PLO efter Arafats frånfälle.

Al-Qaida - en angelägenhet för överklassen?

Den amerikanske journalisten Peter L. Bergen, som specialiserat sig på terrorism, har under en lång tid spårat Usama bin Ladin och hans nätverk al-Qaida. Den första utgåvan av boken Holy war Inc. gavs ut en kort tid efter 11 september 2001 då två flygplan störtades in i World Trade Center och ett i försvarshögkvarteret Pentagon. Han har samlat in mycket information långt före terroristattacken och bland annat för CNNs räkning intervjuat Usama bin Ladin.

*** Titeln på boken härrör från den paradox som al-Qaida bygger på. Å ena sidan förespråkar islamisterna inom organisationen en reaktionär och bokstavstrogen tolkning av koranen, vilket i praktiken är en tillbakagång till medeltiden. Men å andra sidan använder man den moderna tekniken för att föra sitt krig mot de ”otrogna” i Väst och för att uppnå sina islamistiska mål.

Peter L. Bergen går tillbaka till Usama bin Ladins barndom och ursprung. Usamas far, Mohammed bin Awad bin Ladin, var en starkt troende muslim och en framgångsrik affärsman inom byggbranschen. Mohammed föddes i Hadramawt i Jemen, där män och kvinnor är så segregerade att de utvecklade olika dialekter. Omkring 1930 emigrerade familjen till det som idag är Saudiarabien. 1957 föddes Usama

i Riyadh. Usamas bror Salem tog över familjeföretaget när Mohammed dog, medan Usama visade mer och mer intresse för religionen. I en intervju har Usama sagt att hans far önskade att någon av hans söner skulle föra ett heligt krig, jihad, mot de otrogna i Väst. Han anser att han har tagit på sig rollen att uppfylla sin fars önskan.

Bin Ladins fatwor

Förutom sin far, som dog i en flygolycka när Usama ännu var barn, har han främst haft professor Abdullah Azzam och Muhammad Qutb som förebilder. Qutb anser att de moderna samhällena, inklusive många islamiska länder, är på samma

av Fredrik Runebert

stadium som de förislamiska samhällena. Innan Koranen uppenbarade sig för Muhammed rådde en moralisk okunskap i samhället.

Han förespråkar också en offensiv *jihad*, till skillnad från den defensiva variant som de flesta muslimer bekänner sig till. Azzam var i sin tur engagerad i kampanjen att rekrytera muslimer till kriget i Afghanistan under 1980-talet. Azzam pläderar även för pan-islamismen där hela den muslimska världen ska stå under en och samma ledare – kalifen. Detta inbegrep också en vision om att återerövra alla områden som en gång har varit muslimska. Det skulle betyda att *jihad* inte är över förrän afrikanska länder såsom Tchad, Eritrea och Somalia samt

Andalusien, som ligger i Spanien, återigen blir islamistiska.

Organisationen al-Qaida började bygga upp under Sovjetunionens krig mot Afghanistan 1979. Många muslimer såg ett hot mot den muslimska världen då de materialistiskt inriktade kommunisterna attackerade ett muslimskt land. Det vanligaste sättet att rekrytera heliga krigare, *mujahediner*, var att sprida propaganda i den muslimska världen om förtryckta muslimer och förtryckande västerlänningar. Till en början användes videoband, men nu används även cd-rom och andra teknologiska medier.

1989 grundades al-Qaida för att minimera riskerna för infiltration i *jihad*-organisationen Beit al-Ansar vilken främst skötte det muslimska motståndet i Afghanistan. En annan orsak till att al-Qaida grundades var att erbjuda de heliga krigarnas familjer ett skydds nät så att de blev försörjda om mannen i familjen dog i det ”äröriska” kriget. Men även före al-Qaidas grundande hade Usama träningsläger i Afghanistan.

Ett intressant faktum är att Usama bin Ladin själv inte har någon auktoritet att utfärda *fatwor* (religiösa domar). Men på grund av att muslimska auktoriteter har godkänt bin Ladins *fatwor* har den senares krig mot USA fått en viss legitimitet inom den muslimska världen. Men huvuddelen av de islamiska lärda (*ulema*) förklarar att bin Ladins krigsförklaring mot USA, samt dess legitimering att döda civila amerikaner, inte har något stöd i Koranen.

Men samtidigt har många svårt att tydligt ta avstånd från bin Ladins verksamheter.

Kritiserar vänstern

Författaren kritiserar de anklagelser som främst vänstern riktat mot USA och som går ut på att det var USA självt som skapade katastrofen den 11 september 2001, då 3 000 människor förlorade sina liv. Peter L. Bergen anser att USA och CIA gjorde rätt i att motarbeta Sovjetunionen för att undvika en spridning av kommunismen. Men trots det betonar han att USA begick taktiska misstag. Det främsta misstaget var att låta Pakistan via organisationen ISI (Pakistans militära underrättelsetjänst) sköta distributionen av de resurser som USA bidrog med till motståndsrörelsen i Afghanistan.

Att USA inte ville stödja motståndsgrupperna direkt hade mycket att göra med den logik som kalla kriget byggde på. Det fanns risker med att direkt ställa sig mot Sovjetunionen, bättre då att indirekt stödja fiendens fiende. Dessutom hade inte CIA samma kunskap om de lokala förutsättningarna, som pakistanierna hade. Dessa två orsaker låg till grund för att stödet gick via Pakistan till de afghanska motståndsgrupperna. USA och CIA har dock aldrig stött Usama bin Ladin och hans nätverk, främst därför att Usama redan då uttalade sin antiamerikanism vilket gjorde att varken USA eller Usama ville få till stånd något samarbete.

Problemet med upplägget var istället att Pakistan gav huvuddelen av stödet till Hizb-partiet som leddes av den korrupte Gulbuddin Hekmatyar, en av de mer extrema islamisterna. Det har senare visat sig att Hekmatyar inte var särskilt effektiv som motståndsmän då han mest dödade egna landsmän med "fel" åsikter. En bättre motståndsmän hade varit Ahmad Shah Massoud, en mer moderat muslim. Han var dessutom effektiv i sitt motstånd mot de sovjetiska angriparna.

Enligt Peter L. Bergen borde CIA ha legat på pakistanierna mer och krävt att mer moderata krafter fick stöd. Särskilt efter 1985, då Ronald Reagan öppet mötte afghanska motståndsmän. Efter det var den tidigare diskreta strategin inte längre nödvändig.

Vidare vederlägger Bergen påståendet att det är fattigdomen i muslimska länder som skapar terrorister genom att visa, att majoriteten av dem som ingår i al-Qaida

Contra nummer 5 2001 hade den afghanske frihetshjälten Ahmed Shah Massoud på omslaget. Massoud mördades av al-Qaida den 9 september 2001, två dagar innan organisationens attentat i USA.

och närstående nätverk kommer från medelklassen eller överklassen och är högt utbildade.

Visst kan terroristerna få ett visst stöd av den desperation som uppstår i extrem fattigdom, men det är inte fattigdomen som är drivkraften. Om fattigdomen vore det avgörande skulle terrorismen istället uppstå i Afrika eller i Afghanistan. Nu var det främst välutbildade saudier från medelklassen som genomförde attentatet den 11 september 2001.

Al-Qaidas attacker

När Irak invaderade Kuwait 1990 pläderade Usama bin Ladin för att Saudiarabien, tillsammans med hans egen armé, skulle försvara Kuwait. Då saudierna ansåg detta orealistiskt och vände sig till USA för att få hjälp började Usama bin Ladin bryta med Saudiarabien. Han kritiserade kungahuset öppet och ansåg att Saudiarabien hade förrätt islam. Usama bin Ladin sattes i husarrest, men lyckades fly via Pakistan och Afghanistan till Sudan, där han togs emot väl.

Denna flykt lyckades med hjälp av Usama bin Ladins inflytelserika familj, som lyckades övertyga saudier att han hade viktiga ärenden i Pakistan. År 1994 fryste Saudiarabien Usama bin Ladins

tillgångar och sade även upp hans medborgarskap. Hans familj, som fortfarande bor kvar i Saudiarabien, har tagit avstånd från Usamas verksamhet.

Efter en terrorattack mot den egyptiska ambassaden i Islamabad, och efter ett misslyckat försök av en medlem i al-Qaida att mörda Egyptens president Hosni Mubarak, hade USA och Egypten ökat trycket på den sudanesiska regeringen att lämna ut Usama bin Ladin. Detta ledde till att Usama flyttade mer av sin verksamhet till Afghanistan. I efterhand har Sudan påstått att de försökt lämna ut bin Ladin till saudierna men att dessa inte varit intresserade. I maj 1996 anlände Usama bin Ladin till Afghanistan, där talibanerna gradvis hade tagit över kontrollen över landet.

Bland al-Qaidas lyckade terroristattacker kan följande nämnas. 1993 lyckades al-Qaida döda fem människor i ett attentat mot World Trade Center i New York, och 1998 utfördes attentat mot de amerikanska ambassaderna i Kenya och Tanzania där 231 människor dog. Ett annat attentat utfördes mot den amerikanska jagaren USS Cole i Jemen 2000 där 17 människor miste sina liv.

Intressant att notera är att al-Qaida har stort tålamod och kan ägna år åt att planera en terroristattack. Attackerna mot World Trade Center och Pentagon 2001 började planeras redan 1998.

Judar och USA får skulden

Den 11 september 2001 utgör det största misslyckandet under hela den amerikanska underrättelsetjänstens historia. En förklaring är att det rådde en viss naivitet inom exempelvis CIA, som inte var tillräckligt försiktigt när man värvade en medarbetare, som sedan visade sig vara al-Qaida-medlem. Mycket av detta kan förklaras av att det varit svårt för CIA och FBI att anpassa sig efter den nya logik som råder efter kalla kriget.

Harvardprofessorn Samuel Huntington anser att det kalla krigets stabilitet har ersatts av en civilisationskamp mellan kristendom och islam. Bergen invänder dock att det även finns andra förklaringar till konflikter i världen, världen är mer komplex än att den går att få in i en enda förklaringsmodell. Andra förklaringar är att det rådde en viss rivalitet mellan FBI och CIA och att de därför inte samarbetade och delade faktauppgifter med varandra.

Enligt Peter L. Bergen kan man inte

förklara al-Qaidas drivkrafter enbart genom påståendet att terrornätverket är emot den amerikanska livsstilen och den västerländska friheten, eftersom Usama bin Ladin och hans nätverk främst är ute efter att få bort USA från Saudiarabien och andra muslimska länder samt sätta stopp för USAs kampanj mot Saddam Hussein. Usama bin Ladin har aldrig attackerat Hollywood, drog- och alkoholkulturen, sexkulturen, den amerikanska konstitutionen som tillåter pornografi eller USAs tolerans mot homosexuella. Detta sköter, enligt Bergen, den kristne fundamentalistledaren Jerry Falwell som i ett uttalande gav uttryck för åsikten att attackerna den 11 september skulle vara Guds straff mot Amerika för dess tolerans mot feminism och homosexualitet.

Visst har Bergen rätt i att kritiken främst riktar sig mot USAs närvaro i Mellanöstern och att det inte räcker med att enbart tala om terroristernas hat mot västerländska värden för att förstå bin Ladins stora drivkraft att föra ett krig mot USA. Men det blir lite paradoxalt när Bergen tillstår att orsaken till al-Qaidas attack mot World Trade Center var dess symbolvärde för ekonomisk makt. Hur har denna makt uppstått om inte via ekonomisk frihet? Dessutom talar Usama bin Ladin om amerikaner som "otrogna", vilket tyder på att han syftar på mer än enbart sina politiska krav. Kan någon på allvar tro att terrorismen försvinner bara USA lämnar Mellanöstern?

Det är vidare intressant att notera att 61 procent i Mellanöstern, enligt en gallupundersökning, inte tror att det är arabiska muslimer som ligger bakom terrorattentatet den 11 september. De tror istället att det är "judarna" som utfört detta dåd. Samma anklagelser fördes fram av jemeniter, både civila och inom den jemenitiska polisen, efter attentatet mot USS Cole. Peter L. Bergen ser en utbredd konspirationskultur i den arabiska världen som förklarar det amerikahat som finns i området.

Ledare i arabiska länder ger USA skulden för de fel och misstag som de själva har begått för att därmed befästa sin makt över medborgarna.

Viktigt störta talibanerna

Peter L. Bergen förklarar även hur viktigt det var att USA störtade talibanregimen för att därmed avveckla de träningsläger som fanns i Afghanistan. Denna militära aktion har försvagat Usama bin Ladin och al-Qaida och mycket tid går åt till att hålla sig undan rättvisan. Det är dock viktigt att bin Ladin fångas in eller dödas, eftersom det är hans karisma som lyckats rekrytera så många heliga krigare. Bergen erkänner att martyrdöden kan få en viss effekt på al-Qaidas USA-hat, men att nätverket utan bin Ladin dör ut. Jag ställer mig något skeptisk till denna uppfattning då det inte är helt otroligt att någon annan karismatisk person tar över efter Usama bin Ladin.

Men samtidigt hävdar författaren att al-Qaida beräknas förfoga över flera tusen medlemmar utspridda i 60 länder och att det finns de som befarar, att det i framtiden kommer uppstå lokala franchise-tagare som tar efter al-Qaidas koncept. Al-Qaida skulle då fungera som en hydra. Krossar man ett terroristnätverk på ett ställe uppstår två till på något annat ställe.

Sedan boken skrivits har USA befriat Irak och al-Qaida har genomfört attentat bland annat på semesterparadiset Bali den 12 oktober 2002 där cirka 200 människor dog (sex av dem unga svenskar), och i Madrid 11 mars 2004 där fler än 200 dog. Det sistnämnda attentatet medförde att den sittande konservativa regeringen förlorade makten i Spanien till socialisterna, som lovade ett tillbakadragande av trupper från Irak. USA har även lyckats fånga in två tredjedelar av al-Qaidas ledare, vilket är en bra bit på vägen i kriget mot terrorismen.

Det är slutligen intressant att ta del av Peter L. Bergens farhågor om Saddam Husseins möjligheter till kärnvapen. I samband med detta tar han upp många andra argument för ett Irakkrig såsom att Hussein var en förtryckande diktator som mördat hundratusentals irakier.

Även då Peter L. Bergen är kritisk till USAs ockupation av Irak är detta ett exempel på att de som förespråkade en intervention i Irak hade andra argument än enbart massförstörelsehotet.

Peter L. Bergen: Holy War Inc. Inside the Secret World of Osama bin Laden. 2002 (2001).

Taiwan håller stånd!

Länge har mellan 20 och 30 länder i världen upprätthållit fullständiga diplomatiska förbindelser med Republiken Kina på Taiwan. Även om några har fallit ifrån – på grund av press från Folkrepubliken Kina – har också nya kommit till. Taiwans 27:e diplomatiska allierade är Vanatau, kanske bättre känt som Nya Hebriderna. Ögruppen, som fram till 1980 styrdes i samarbete mellan Storbritannien och Frankrike, har i dag 202 609 invånare. Vanatau har också lovat att stödja Taiwan när det gäller att uppnå medlemskap i internationella organisationer.

Det bör också andra länder göra, även de som saknar diplomater i Taipei. Det är enligt min mening helt oacceptabelt – och uttryck för en dubbelmoral – när Folkrepubliken Kina är efter år får anledning att blockera Taiwans önskan om att få observatörsstatus i Världshälsoorganisationen (WHO). Hälsa är, också på Taiwan, alltför principiellt viktigt för att användas som politiskt på-

DEBATT

tryckningsmedel. Detta bör icke få utgöra precedens för världssamfundet.

Republiken Kina kommer också helt säkert att ansöka om medlemskap i FN under år 2005. Detta bör vi stödja. I praktiken är folket på Taiwan utan röst i världsorganisationen, helt enkelt därför att folkrepubliken inte utövar ett enskilt suveränitet där. Denna utövas nämligen av öns folkvalda organ, detta i klar kontrast till den kommunistiska enpartistat som fortfarande existerar i Folkrepubliken Kina.

Folksuveränitetsprincipen har stor betydelse i bedömningen av Taiwans status. Men mest av allt – i vart fall för undertecknad – talar den demokratiska utvecklingen. Att folket på Taiwan upprepade gånger fritt och demokratiskt kunnat gå till valurnorna utan påtryckningar och till och med genomfört ett oblodigt regimskifte är bakgrunden till mitt stöd för Republiken på Taiwan, det demokratiska Kina. Enligt min mening en förebild för en fredlig, demokratisk utveckling för Asiens diktaturer, speciellt för Folkrepubliken Kina!

Nils Tore Gjerde

Sverige vägrar att upprätthålla diplomatiska förbindelser med Republiken Kina på Taiwan. Men Riksdagen har nyligen antagit en lag om skattesamordning, formellt har ett avtal mellan Sveriges Exportråd och "Taipeis delegation i Sverige" upphöjts till svensk lag! (SFS 2004:982)

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson och C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan, om inte annat markeras med citationstecken.

Vapenhandel i kulturhus

I Kulturhuset i Jönköping finns ett bokcafé som drivs av en socialistisk förening. Föreningen får självklart kommunala bidrag till sin verksamhet. Men pengarna räcker inte och därför säljer man diverse varor för att bättra på finanserna. Man säljer – helt enligt marknadens principer – ”de produkter som folk efterfrågar”, åtminstone enligt vad ordföranden Kathleen Jones sagt till lokalradion. Till de produkter som efterfrågas av västern i Jönköping hör rånarluvor och kraftiga fabrikstillverkade slangbellor (250 kronor styck kostar de bättre slangbellorna). Slangbellor är förbjudna att sälja i Sverige sedan 1980-talet, men på den kommunalstödda föreningarna i Jönköping går det bra. Det ska tilläggas att det inte är fråga om några enkla slangbellor av den typ som varje busfrö kan tillverka av en tråklyka och en rejäl gummisnodd, utan professionellt tillverkade vapen som med en stålkula som tillbehör är livsfarliga.

(Jönköpings-Posten)

Kubansk dissident trakasserad

Den kubanske dissidenten Jorge Masetti berättade på ett möte i Jönköping om sitt

förflutna som agent och spion för den kommunistiska regimen på Kuba. Hans föredrag föll inte i god jord och lokalen – den vänsterorienterade bokhandeln Röda Rummet – sprejades ner dagen innan mötet och hade det inte funnits tunga jalousier för fönstren på natten hade de krossats. Masetti har tillhört det kommunistiska etablissemanget på Kuba, men kommit på bättre tankar. Han berättar hur regimen på Kuba ägnar sig åt falskmynteri, narkotika- och vapenhandel. Masettis framställning tilltalar inte den kubanska kommunistregimens lakejer i Sverige. Trots allt gick det bättre i Jönköping än i Stockholm, där mötet fick ställas in sedan det utsatts för hot. Masetti kunde tala vid ett senare tillfälle, men då under stark polisbevakning. Så ser yttrandefriheten ut i Sverige vid årsskiftet 2004/2005.

(Jönköpings-Posten)

Svenska regeringen försöker stoppa rörligheten

EU handlar om fri rörlighet för varor, tjänster, människor och kapital. Det är den goda sidan, som tyvärr ofta kombineras med restriktioner och regleringar som inte har så mycket med de fyra grundprinciperna att göra. EU arbetar för närvarande med ett så kallat ”tjänstedirektiv” som handlar om att införa regler som underlättar handel med tjänster över gränserna. Och till tjänster räknar EU självklart även vårdtjänster. Så inte den svenska regeringen (företrädd av

näringsminister Tomas Östros) som försökt stoppa just den del av tjänstedirektivet som handlar om vård. Det finns en del intressanta domar vid EG-domstolen som gett medborgare rätt att anlita ett annat lands sjukvård om det egna landet inte klarar av att lösa sina uppgifter. Och det på villkor som gör att Försäkringskassan (eller dess motsvarighet i andra länder) tvingas betala på samma sätt som för inhemsk sjukvård. Svenska landsting nekar normalt till den rätt som faktiskt gäller och det gäller att ha en bra advokat till sitt förfogande när man ska driva igenom sina rättigheter som patient. Men har man det finns stora möjligheter att gå runt köer och inkompetens i den svenska sjukvården. Det är därför inte så märkligt att landstingslobbyn gärna trycker på för att den vården helt ska flyttas ur tjänstedirektivet. Rimligen kommer de att misslyckas.

(EuropaPosten)

Kommunisttrubadur slår till

Trubaduren Torgny Björk, känd för sina kompromisslösa sympatier för den kommunistiska ideologin, har slagit till igen. Den här gången rapporteras han ha anmält sig själv till Diskrimineringsombudsmannen (DO) i anledning av att han tonsatt och spelat in Gustaf Frödings icke obekanta diktstycke ”Skojare” ur diktsamlingen *Guitarr och dragharmonika*. Dikten handlar om den folkgrupp som förr i tiden kallades tattare, men numera – med den politiska korrekthetens obevekliga språkbruk – benämns ”resandefolket”. Björk, även känd under artistnamnet Herr T, menar att DO skall ta ställning till om han har diskriminerat nämnda folkgrupp eller ej.

Diktstycket inleds med orden: ”I Kattebohult bor det ett tattarepack och där är rackel och snatter och snack, må ni tro/Där håller de svarte Boneckerna till, de värsta i vårt fögderi/Vad prästen och lagen och länsman vill, det struntar Boneckerna i.”

Torgny Björk torde inse, liksom alla normalt tänkande människor, att det inte är den som sätter musik till en viss text som rimligen kan tänkas göra sig skyldig till diskriminering. I stället är det textförfattaren som omfattas av sådant ansvar. Problemet är här att nationalskalden Fröding avled för närmare ett sekel sedan och dessutom skrev den aktuella texten i enlighet med sin tids synsätt. Att han dessutom gjorde det med en humoristisk, värmländsk glimt i sina ögon har givetvis helt undgått Herr T som är ute efter att plocka politiska poäng och visa hur välartat radikal han är.

Ny Palme i politiken

När TV-kändisen Jens Orback invaldes i Göran Perssons regering övertogs hans plats som ordförande i Gamla stans stadsdelsnämnd i Stockholm av socialdemokraten Maria Palme, gift med Olofs son Mårten Palme.

Tidningen *Södermalmsnytt* uppger att Maria Palme varit socialdemokratiskt aktiv i omkring tio år och suttit i stadsdelsnämnden i två och ett halvt år. Hon förklaras dessutom vara sprungen ur en "socialdemokratisk miljö" där såväl föräldrar och farföräldrar varit inbitna sossar. Till skillnad från den framlidne svärfadern tycks Maria Palme inte vara någon ideologisk visionär, vilket i så fall Gamla stans invånare är att gratulera till. Palmeshjärtefrågor är att "få ner gruppstorlekarna på dagis", att "förbättra ungdomarnas situation" samt att "öka livskvaliteten för de äldre".

Maria Palme är 42 år och har tre barn med Mårten Palme. Hon föredrog Kerry framför Bush i det amerikanska presidentvalet och föredrog Olof Palme som politiker framför Göran Persson (surprise). Hon säger dessutom i intervjun att "vi" är övertygade om att Christer Petterson mördade Olof Palme.

Kyrkan och häxorna

Katarina kyrka på Södermalm i Stockholm firade under år 2004 sitt 350-årsjubileum. Det upprör kyrkofullmäktigeledamoten Sten-Erik "Pyret" Moberg, som skrivit en musikal om de häxprocesser som genomfördes i församlingen 1675–76, att inte ett ord nämns om häxprocesserna i samband med jubiléet. Det skall nämnas att Katarina församling var den enda kyrkliga församlingen i Stockholm som förföljde så kallade häxor vid denna tid; åtta kvinnor avrättades för påstått samröre med Djävulen, under det att en nionde kvinna begick självmord i väntan på att dödsdomen skulle verkställas.

"Ofta handlade anklagelserna om att någon hade misstänkt mycket pengar, var för ful eller för vacker, att hon mjölkade för bra eller för dåligt", menar Sten-Erik Moberg i en intervju i *Södermalmsnytt* (45/2004). Så småningom dog häxförföljelserna ut, sannolikt, enligt Moberg, för att man gav sig på samhällets stöttelelare såsom borgmästarens hustru.

Frågan kan kanske tyckas inte tillhöra de allra mest aktuella och angelägna. Men om man nu inom Katarina församling bestämt sig för att högtidlighålla de gångna 350

åren borde naturligtvis de onekligen uppseendeväckande och historiskt intressanta häxprocesserna ha funnits med.

"Pyret" Moberg var under 1960- och 70-talen en pionjär i svenskt musikliv för irländsk folkmusik med gruppen The Diddlers.

Understatement

Konstnärliga ledaren för Orienteatern på Södermalm i Stockholm, Stina Oscarsson, vill så väl. Med föreställningen *Fredsvarietén* under hösten vill hon bidra till att upprätta fred på jorden. "Jag vill hylla den naiva optimismen", citeras hon i lokaltidningen *Mitt i Södermalm* 9/10 2004. När hon och hennes bror var små försökte de gräva sig igenom jorden "till USA för att träffa presidenten". Så sött. Någon förständig vuxen kunde kanske ha upplyst dem om att det inte var USAs president – som vid den tiden torde ha hetat Reagan – som var det främsta hotet mot freden.

I alla händelser vill Stina Oscarsson och hennes medarbetare på Orienteatern förmedla "den energin". Sedan kommer i intervjun vad som måste vara ett av de mest påtagliga understatements som vi sett på länge: "En självmordsbombare har ju samma längtan att göra något meningsfullt, *men riktar sin energi fel*" (vår kursivering). Sprängattentat som dödar män, kvinnor och barn utan urskillning – det är alltså att "rikta energin fel".

Kritik mot Krook

Wilgot Fritzon, ansvarig utgivare för den kristna tidskriften *Ljus i Öster*, ger i augustinumret en välbehövlig känga åt Stockholms biskop, Caroline Krook, som hade den dåliga smaken att medverka som talare vid den homosexuella så kallade Prideveckan i Stockholm (se notis i *Contra* 5/2004).

"Hur tänkte egentligen biskopen i Stockholm, Caroline Krook", frågar sig Fritzon i en ledarartikel, "när hon invigningstalade under årets Pridevecka? Hon som också uppmuntrat regnbågsmässor för homosexuella i Gustav Vasa kyrka. Påpekar hon kopplingen mellan aids och leverne?"

Fritzon erinrar i samma ledare om att "miljoner dör varje år" i Hiv och Aids: "Och många är oskyldiga, dock långt ifrån alla, och det är dessa som sprider lidande och död till andra. I Afrika är det ofta de män som byter kvinnor som man byter tuggummi. Men att be dem avstå från egen

njutning för att andra ska få leva, är inte populärt i dag. Ugandas president Yoweri Museveni upprörde många när han på den internationella aidskonferensen i Thailand sa att avhållsamhet är det bästa sättet att hindra fortsatt spridning av hiv."

Ändå har det politiskt korrekta aids-etablissemang, som ser distribution av kondomer som alltings lösning, svårt att komma ifrån det faktum att Uganda är det land i Afrika som med sin moraliska avhållsamhetsmodell lyckats överlagset bäst med att bekämpa den fruktansvärda sjukdomen. Man tillämpar något som kallas ABC-metoden – Avhållsamhet, Trohet, Kondomer.

Sejerstedtstipendium till Alf

Som bekant har Alf Svensson överlåtit ordförandeskapet i Kristdemokratiska samhällspartiet till Göran Hägglund. Det hindrar inte att den forne partiledaren alltså är aktiv i olika sammanhang, inte minst i riksdagen. Nyligen fick han också en välförtjänt utmärkelse för sitt trägna stöd i debatt och opinionsbildning till förmån för Israel. I samband med Samfundet Sverige-Israels firande av den judiska högtiden Hanukka, strax före jul, kunde Alf Svensson mottaga samfundets Torgny Sejerstedt-stipendium om 5000 kronor.

I sitt tacktal framhöll Alf Svensson det förpliktigande i att få ta emot stipendiet i fråga, som är uppkallat efter framlidne Torgny Sejerstedt den yngre, tidigare rektor för Uppsala universitet och son till den legendariske antinazisten och redaktören för *Göteborgs Handels- & Sjöfartstidning* Torgny Sejerstedt.

–Det förtjänar att påpekas så ofta som möjligt att Israel är Mellanösterns enda demokrati, framhöll Svensson bland annat som underströk att Israel är omgivet av rovgiriga diktaturstater som inget hellre vill än att driva ut den judiska befolkningen i Medelhavet.

–Under min uppfostran i ett kristet hem fick jag lära mig Israels geografi utan och innan och kunde faktiskt den bättre än Sveriges geografi, sa Svensson vidare. Som hade sällskap vid sammankomsten av hustru och andra medlemmar av familjen Svensson från Gränna.

Alf Svensson introducerades vid den mycket välbesökta sammankomsten i Judiska församlingens stora sal i Stockholm av Israels nytillträdde ambassadör Eviatar Manor, som i våras efterträdde Zvi Mazel. Manor talar för övrigt utmärkt svenska.

UTLANDS-NYTT

EU och Kuba

EU-länderna har de senaste åren protesterat mot den kubanska kommunistregimens alltmer hänsynslösa politik mot oppositionen, genom att bjuda in just oppositionen till de officiella mottagningar som länderna haft vid sina ambassader i Havanna. Diktatorn Fidel Castro har inte oväntat misstyckt till denna EU-politik. Och han har fortsatt att fängsla oppositionella (även om några också frisläppts). Nu har EU-länderna på gång att ändra sin politik för att tillgodose diktatorns önskemål. Trots att ingen förbättring skett på Kuba.

EU och Kina

EU-länderna har haft ett vapenembargo mot den kinesiska kommunistregimen. Efter massakern på Den Himmelska Fridens Torg 1989 har EUs medlemsländer inte sålt vapen till Kina. Kinas ledning har misstyckt till att Kina på detta sätt placerats i strykkläss i världsgemenskapen (egentligen är man nog inte så intresserade av utländska vapen, det har mest varit fråga om principen). Genom olika kanaler har man låtit förstå att vapenembargot, som motiveras med Kinas konsekventa brott mot de grundläggande mänskliga rättigheterna, negativt påverkar affärsförutsättningarna med Kina. Och väst är mycket intresserat av affärer med den expansiva kinesiska ekonomin (som inte

längre är kommunistisk, vilket däremot dessvärre gäller den kinesiska politiken). Därför har man inom EU börjat diskutera att upphäva vapenembargot mot Kina. Inte minst Sveriges hantering av frågan är anmärkningsvärd. När frågan dök upp på EUs toppmöte i december ringde statsminister Göran Persson till moderaternas Fredrik Reinfeldt och frågade denne om han stödde en lättnad i vapenpolitiken mot Kina. Det gjorde han på stående fot. Övriga partier eller svenska folket tillfrågades aldrig, utan det blev ett ja till rövslickandet av kommunisterna i Kina med socialdemokrater och moderater i maskopi.

Så bär sig kinserna åt

En grupp medlemmar från Sydkoreas parlament höll i januari i år en presskonferens i Peking i anslutning till ett besök. Sydkoreanerna hade rest till Kina för att undersöka nordkoreanska flyktingars situation i Kina. De nordkoreaner som har en chans flyr till Kina, främst för att undvika svälten i hemlandet, men också för att det politiska förtrycket faktiskt är mildare i Kina än i Nordkorea. Många nordkoreaner som tar sig till Kina skickas tillbaka över gränsen och hamnar i Nordkoreas beryktade koncentrationsläger. Men det finns faktiskt tiotusentals flyktingar som kvar i Kina. Några få har lyckats ta sig vidare till Sydkorea.

Kineserna misstänkte uppenbarligen att sydkoreanerna skulle kritisera den kinesiska politiken vid presskonferensen. Fem civilklädda busar dök upp på presskonferensen och misshandlade de sydkoreanska parlamentarikerna. Ingen skulle naturligtvis kunna genomföra något sådant i det totalitära Kina utan att ha regimens stöd. Ja, i själva verket var det fråga om regeringsagenter.

Vlaams Blok

hette provinsen Flanderns största parti fram till november 2004. Då förklarade den belgiska Högsta Domstolen att partiet var en olaglig organisation och partiet upplöstes. Partiet hade ungefär en fjärdedel av rösterna i den flamländska delen av Belgien, som i sin tur representerar drygt halva befolkningen. Belgiska staten kunde dock inte ta ifrån parlamentsledamöterna deras mandat, varför de mangrant veckan därpå anslöt sig till det nybildade partiet Vlaams Belang. De maktavande partierna strategi tycks vara att beröva det alltför framgångsrika flamländska partiet de finansiella förutsättningarna för att driva verksamhet. Genom att det gamla Vlaams Blok tvingades upplösa sig själv försvann det partistöd som generöst går till alla i parlamentet representerade partier.

Vlaams Blok avslutade sin era som politiskt parti med att förklara att om nu den belgiska staten nu avskaffar Vlaams Blok ska dess efterträdare, Vlaams Belang, avskaffa den belgiska staten. Vlaams Belang vill nämligen upplösa Belgien som består av en nederländsk-språkig och en fransk-språkig del och knappast fungerar som en normal nation.

Vlaams Blok/Vlaams Belang beskylls av övriga partier för att vara "rasistiskt" och "diskriminerande". Det är möjligt (rentav troligt) att de har rätt. Men de har fel i att ett parti som fått en åttondel av väljarna bakom sig ska behandlas sämre än andra partier när det gäller behandling av partiets representation i offentliga beslutsfattande organ. Ett land som behandlar oliktankande som Belgien är på väg att göra kan knappast kallas demokratiskt.

Indisk kommunism

I sina desperata försök att peka på länder där kommunismen sägs ha rönt framgång, har ledande vänsterpartister – bland dem partiledare Lars Ohly samt America Vera-Zavala – fört fram Kerala i Indien som ett

exempel. Kerala har, med undantag för åtta år, styrts av vänsterkoalitionen Left Front bestående av de båda kommunistpartierna CPI-M och CPI samt några mindre partier på vänsterkanten.

Det är alldeles klart att kommunister av olika schatteringar har haft och fortfarande har ett betydande inflytande i den indiska delstaten Kerala. Bland annat har de medverkat till en lyckad jordreform; även många av de jordägare som tvingades lämna ifrån sig jord har erkänt att jordreformen var nödvändig. Dessutom har kommunistiska fackföreningar ett stort inflytande i Kerala och har bland annat gått i bräschen för miljöreformer bland industriföretagen. Även om man har beskyllts för att inta en industrifientlig politik har förändringarna lett till minskade utsläpp av miljöfarliga ämnen.

Det är emellertid helt fel att beskriva Kerala som ”kommunistiskt”. Saken är ju den att Kerala är en indisk delstat som är underställd den demokratiska statsbildningen Indiens författning. Därför har det också varit omöjligt för kommunisterna att fullt ut genomföra den kommunistiska utopin innefattande nationalisering av näringslivet och i övrigt en total kontroll över samhällslivet samt förföljelse av oliktänkande.

”Kanske ligger Keralas goda lycka i det faktum att man bara har kunnat genomföra kommunismens goda sidor (egendomsfördelning, utbildning, social rättvisa) men inte dess dåliga (maktkoncentration, total kontroll, censur och gulagarkipelager)”, heter det i *Nyhetsbrev Indien* (4/2004).

Med andra ord har kommunisterna i Kerala hela tiden kunnat kontrolleras av den demokratiska konstitution, som samtliga indiska delstater lyder under.

Våra hemmakommunister får söka vidare efter exempel på lyckad tillämpning av kommunismen runt om i världen. Men man lär inte hitta några sådana.

Fredligt Nordkorea-beslut

I oktober fick Sydkoreas president Roh Moo-hyun gehör för ett förslag om att lösa den prekära konflikten avseende Nordkoreas eventuella kärnvapenutveckling med fredliga metoder. Detta skedde vid ett möte i Hanoi, där 39 medlemsstater i den internationella organisationen ASEM – bestående av såväl asiatiska som europeiska nationer inklusive Sverige – möttes i oktober.

Rohs förslag gick ut på att samtal om den nordkoreanska kärnvapenfrågan

skulle återupptas mellan Syd- och Nordkorea, Förenta staterna, Japan, Kina och Ryssland.

ASEM-samarbetet mellan Europa och Asien började 1996 i syfte att få till stånd och utveckla samarbete mellan Europa- och Asien-regionerna.

(*Korea Now*)

Snusmarknaden i Nordamerika

Europeiska unionen (EU) har i sin allvishet beslutat bannlysa försäljning av snus i alla EU-länder utom Sverige (Norge är dock fortfarande en potent marknad). Snusandet har även uppmärksammats i USA, där tidskriften *National Review* kommenterade lasten/njutningsmedlet i notisform under den stående avdelningen ”The Week” i numret av den 27 september 2004. *NR* använder den svenska beteckningen ”snus” och skriver i övrigt bland annat följande i svensk översättning:

”Alltid på hugget när det gäller social utveckling har dessa bleka, självbelåtna skandinaver kommit på det perfekta alternativet till cigarettrökning: snus. Det stämmer, snus. Snus är ett *snuff* [som ju betyder just ”snus” på engelska]-liknande puder gjort av tobak, inneslutet i en hygienisk påse liknande en liten tepåse. Man intar den under överläppen. Precis som med tuggtobak i USA, föredrogs snus en gång av män ur arbetarklassen. Med den alltmer omfattande bannlysningen av rökning har emellertid snusbruket klättrat på samhällsstegen och försäljningen i Norge ökade med 15 procent förra året... I syfte att främja sin produkts sociala uppåtgående har snustillverkare moderniserat och sanitiserat sin produkt och smaksatt den med tranbär, apelsin eller mint, samt marknadsfört den i feminina vita eller rosa dosor... Nåväl, såvitt vi förstår är inget snus bra snus (*no snus is good snus*); men allteftersom rökförbuden sprider sig i USA, är det bäst att våra egna tobaksbolag kommer igång med någon liknande produkt innan skandinaverna lägger beslag på marknaden. Som de säger i Örnköldsvik och Lillehammer: You snus, you lose.”

Varifrån *NR* fått det avslutande citatet vet vi inte. Däremot har tidskriften förstås alldeles (indirekt) rätt i att våra svenska tobaksbolag bör lägga på en rem illa kvickt i syfte att muta in betydelsefulla andelar av den nordamerikanska marknaden!

Reagantorg i Nowa Huta

Den forna polska huvudstaden Krakow,

belägen i närheten av den nazistiska dödsfabriken Auschwitz-Birkenau, genomled Andra världskriget relativt oskatt med sitt historiskt värdefulla slott och sin katedral intakta. De efterkrigstida, kommunistiska maktbarnarna försökte ändra på detta genom att anlägga tunga industrier på platsen i enlighet med marxistisk doktrin. Detta skedde genom uppförandet av det anskrämliga Nowa Huta (Nya stålverket). På Nowa Hutas Centralorg brukade medlemmar i den frihetliga fackföreningsrörelsen Solidaritet samlas för att demonstrera mot kommunismen.

Ronald Reagan gjorde stödet till Solidaritet till en hörnsten i sin offensiva politik i syfte att rulla tillbaka kommunismen, och som tack för denna insats har Krakows kommunfullmäktige under hösten röstat för att ändra namnet på Centralorget till Ronald Reagans torg.

(*National Review*)

Lenin hade syfilis

När V.I. Lenin, Sovjetunionens skapare, avled den 24 januari 1924 angavs dödsorsaken officiellt vara åderförkalkning i hjärnan, en åkomma som eventuellt troddes ha påskyndats genom Fanny Kaplans mordförsök ett par år tidigare. Men endast åtta av de 27 läkare som behandlat Lenin gick med på att skriva under dödsattesten. De två som tjänstgjorde som diktatorns livläkare nekade skriva under. Detta gjorde att det uppkom en myckenhet av rykten om vad Lenin egentligen hade dött av. Den vid denna tid rätt allmänt spridda – och obotliga – könssjukdomen syfilis nämndes som tänkbar dödsorsak.

Nu har tre israeliska forskare vid Ben-Gurion-universitetet i Negev och Shaare Zedek-sjukhuset i Jerusalem genom efterforskningar som tagit fem år att genomföra fastställt att det var just syfilis Lenin dog av. Att det var så anade de när de fick fram att en läkarkommitté med insyn i Lenins sjukdomsbild ordinerat den arsenikbaserade medicinen Salvarsan åt sin patient; medicinen i fråga används uteslutande mot syfilis. Enligt forskarna orsakade den fruktade sjukdomen omfattande hjärnskador.

Redan Torgny Segerstedt var dock i en insiktsfull artikel (*GHT* 23/1 1924) i anledning av Lenins bortgång på det klara med att Lenin led av hjärnsyfilis.

(*Menorah*)

Kalla krigets hjältar:

Stalin och Mao ville mörda John Wayne

Hollywood har genom åren inte precis vimlat av antikommunistiska och/eller konservativa personligheter. Tvärtom har herrar och damer skådespelare och regissörer ofta nog bekänt sig till vänsterradikala synsätt, vilket fortfarande måste sägas vara fallet – låt vara att det nog oftare är fråga om att vara politiskt korrekt än övertygad. Ett eklatant undantag från denna allmänna regel var John Wayne, som var en lysande skådespelare, likaväl som en ideologiskt medveten konservativ. Något som gjorde honom hatad i Kreml.

★★★ John Wayne har, liksom så många andra medvetna konservativa personligheter, blivit förlöjligad av självutnämnda företrädare för den politiska klokskapen och kallats ”korkad reaktionär” eller ”reflexmässig antikommunist”. Ni vet hur det brukar heta i närmast mekaniska presentationer av Wayne: en ”reaktionär kall krigare som såg farliga kommunister i varje buske och som hatar den bottenlöst ondskefulla kommunismen”. Att medvetet ta avstånd från, och kanske till och med motarbeta, kommunismen anses i sammanhanget alltså vara litet löjeväckande och sannolikt uttryck för visst svagsinne.

Vi talar alltså om samma ideologi som från bolsjevikkippen i Ryssland 1917 tagit livet av många gånger fler människor än nationalsocialismen, förmodligen närmare 200 än 150 miljoner människor i form av massmord, tortyr, krig och medveten utsvaltning. Ändå är det i politiskt korrekta kretsar fortfarande inte riktigt *comme il faut* att vara kritisk mot kommunismen, som på något märkligt vis alltjämt fyller en utopisk funktion hos somliga nutidsmän. För dessa är John Wayne ännu, drygt 25 år efter sin död, fortfarande ett rött skynke.

Hatades av Stalin

John Wayne var faktiskt ett rött skynke – och mer än så – ända in i hjärtat av den världsomspännande kommunismen

Så här tedde sig John Wayne i filmen True Grit (De sammanbitna), där han spelade den försupne Rooster Cogburn. Filmen renderade Wayne en Oscar. (Teckning: Benny H.V. Andersson)

i Kreml i Moskva. Josef Stalin, som var en inbiten filmälskare och gärna tittade på amerikanska westernfilmer, hatade i själva verket John Wayne, inte bara på grund av dennes teoretiska antikommunism utan fastmer till följd av Waynes outtröttliga

av Tommy Hansson

arbete i Hollywood för frihetligt proamerikanska värderingar.

Det hävdar den brittiske författaren Michael Munn, som också upplyser om att Stalin uppdrog åt två ”torpeder” att mörda Wayne; samma år figurerade John Wayne i rollen som kommunistjägaren ”Big Jim” McClain i filmen *Operation Pacific* (Spioncentral Hawaii). De två tilltänkta, kontrakterade Wayne-mördarna var två exilukrainare bosatta i USA. De bröt sig in i Waynes omklädningsrum i Warner Brothers Hollywood-studior men hindrades av den federala polisen, FBI, som hade fått förhandsinformation om

mordanslaget. Kontraktet på Wayne hölls emellertid öppet också efter Stalins död men upphävdes till slut av Wayne-beundraren Nikita Chrusjtjov.

Också kineserna under Mao Tse-tung försökte avliva John Wayne, närmare bestämt när denne besökte Vietnam 1966 i syfte att stärka de amerikanska soldaternas moral. Den gången var det lejda prickskyttar som skulle ta ”the Duke” av daga. ”Vad allt detta synes bekräfta”, skriver tidskriften *National Review* (1 september 2003) i en ledarkommentar, ”är att kommunisttyperna inte är särskilt smarta. En normal John Wayne-rulle innehöll åtminstone 20 minuter under vilka Wayne beskötts av skådespelare som avfyrade lösa skott (eller, beroende på den exakta *mise en scène*, överfölls av pilbågsskjutande eller tomahawksvingande indianer). Nog borde en infiltration av filminspelningen ha gjort susen? Intet under att dessa pundhuvuden slutade sina dagar på historiens soptipp.”

Tom Mix

John Wayne föddes som Marion Michael (Mitchell enligt vissa källor) Morrison i Winterset, Iowa den 26 maj 1907. Smeknamnet the Duke fick han redan som barn på grund av sin kärlek till en hund (en Airedale-terrier) med detta namn. Pappan Clyde var apotekare, som tillsammans med hustrun Mary och den son som senare skulle bli känd som John Wayne tvingades flytta till det varmare klimatet i Kalifornien 1914 på grund av lungsjukdom. Familjen engagerade sig i jordbruk nära Mojaveöknen, men planerna slog fel; Clyde och Mary skildes slutligen 1926. Fram till dess att gården gick i stöpet brukade unge Marion Michael och hans yngre bror Robert roa sig med att simma i ett bevattningsdike, samt rida en häst till skolan en bit bort.

Efter den misslyckade tiden i jordbruket flyttade familjen Morrison till kaliforniska Glendale, där Marion levererade medicin till sin sjuklige far och sålde tidningar. För att tjäna ihop pengar till den knappa brödfödan jobbade grabben också som springpojke och passopp till lastbilschaufförer. Den stora ljuspunkten i unge Morrisons tillvaro var hans framgångsrika studier vid Glendale High School. Han lyckades tillvaro var hans framgångsrika studier vid Glendale High School. Han lyckades till yttermera visso få idrottsstipendium till University of Southern California 1925–27, sedan han med knapp marginal missat inträde vid sjökrigshögskolan i Annapolis. Sedan han blivit skadad tvingades den blivande John Wayne såväl sluta med idrotten (han spelade amerikansk fotboll) som upphöra med studierna 1927.

Under sina studier hade Marion Morrison arbetat extra vid Fox filmstudior i Los Angeles; bland annat hade han jobbat för dåtida stumfilmshjälten Tom Mix och fått fotbollsбилjetter i utbyte. I samband med detta extraknäck kom Marion i kontakt med den legendariske regissören John Ford och fick chansen att rycka in i mindre roller då och då. 1928 undertecknade vår hjälte sitt första filmkontrakt med Fox under namnet "Duke Morrison".

Diligensen

Det första filmiska genombrottet kom 1929, då Morrison med John Fords hjälp fick huvudrollen i westernfilmen *The Big Trail*. I samband härmed antog Marion Morrison även artistnamnet John Wayne, det senare namnet efter den amerikanske revolutionsgeneralen "Mad Anthony" Wayne. Fast debutfilmen blev ingen större succé, och

Wayne tvangs under 1930-talet dra sig fram vid olika filmstudior i vad som skämtsamt kallades Poverty Row. Han gjorde under denna tid sammanlagt ett 50-tal filmer och serier, huvudsakligen inom westerngenren. I några produktioner framträdde han som rollfiguren "Singin' Sandy". Vad som talade till hans fördel var att han var ståtlig (193 centimeter lång), såg bra ut på ett väderbitet sätt och hade en kraftfull utstrålning. Han hade god fysik och utförde de våldsamma scener (stunts) rollerna krävde själv.

Waynes stora genombrott kom 1939 med huvudrollen som Ringo Kid i westernfilmen *Stagecoach* ("Diligensen") med John Ford som regissör. Filmen blev en kassasuccé och räknas än i dag som en av filmhistoriens verkliga klassiker i sin genre. Efter sin insats i Diligensen röstades den 32-åriga John Wayne fram som en av den amerikanska filmens tio mest sevärd aktörer.

Under den nästan 40-åriga perioden 1939–76 medverkade John Wayne i 75-talet filmer. Slutpunkten blev westernproduktionen *The Shootist* 1976. Det är oomtvistat att det var i spänningsfilmer av olika slag som Wayne gjorde sig bäst; komedier var däremot aldrig hans starkaste sida, även om det ofta fanns stänk av humor också i hans spänningsroller. Under första delen av sin karriär kreerade John Wayne ofta romantiska roller och spelade exempelvis mot Marlene Dietrich i *Pittsburgh* (1942), Gail Russell i *Angel and the Badman* (1947), samt Patricia Neal i *Operation Pacific* (1951).

Mer mogna roller gjorde Wayne i *Hans vilda fru* (1952), *McClintock* (1963), *The Sons of Katie Elder* (1965) och *Rio Lobo* (1970).

Gröna baskrarna och Demokratisk Allians

John Waynes rollfigurer tenderade att framhäva beslutsamhet, trofasthet, maskulinitet, styrka och ärlighet, kort sagt egenskaper som kan sammanfattas med den amerikansk-engelska termen all-American. Han blev vita dukens sinnebild för amerikansk patriotism och, från och med kalla krigets inbrott, antikommunism. Om John Waynes politiska inställning skriver *Encyclopedia of World Biography* (band 16, Detroit 1998, sidan 151): "Waynes politiska åsikter var inte alltid till höger om centrum, men under senare delen av sitt liv blev han känd för sin aktiva antikommunism. Hans ultrakonservatism inleddes

i mitten av 1940-talet. Han tjänade som ordförande i den extremistiska antikommunistiska Motion Picture Alliance for the Preservation of American Ideals."

Orsaken till att det nordamerikanska, biografiska lexikonet väljer att beteckna organisationen som Wayne ledde som "extremistisk" är naturligtvis att den var medvetet konservativ i en normalt liberal/socialistisk miljö. Wayne fortsatte med att stödja Barry Goldwater och Richard Nixon i presidentvalen 1964 respektive 1968 och backade oförtrutet upp USAs krigsinsats mot den internationella kommunismen i Indokina.

De filmer Wayne medverkade i speglade stundom (men inte alltid) hans egen politiska inställning. Rollen som "Big Jim McClain" i *Operation Pacific* är redan nämnd. Filmen hade premiär i samband med den mest aktiva perioden för Representanhusets undersökningsutskott av "Un-American Activities" (oamerikansk verksamhet) och spelade en icke obetydlig roll i opinionsbildningen vid denna känsliga tid. I *Blood Alley* (1955) spelar Wayne en amerikan som hjälper invånarna i en kinesisk by att fly till Formosa (Taiwan).

John Wayne regisserade under sin filmkarriär endast två filmer (samtidigt som han spelade med i dem): den ena var *The Alamo* (1960), som handlar om hur en grupp amerikanska krigare håller stand mot mexikanska styrkor ledda av generalen Santa Anna; Wayne spelar hjälten Jim Bowie, som funnits i verkligheten. Den andra var *The Green Berets* (1968), i vilken John Wayne spelar en amerikansk officer vars förlaga var en överste Törni med finsk bakgrund, och som leder sina trupper i striderna mot de nordvietnamesiska kommunisterna.

"De gröna baskrarna", som filmen kallades på svenska, väckte stort rabalder då den kom till Sverige och drogs in efter Viet Cong-vänliga pöbelupplopp utanför premiärbiografen. Den ungdomligt betonade organisationen Demokratisk Allians (DA) gjorde här en storartad insats för yttrandefriheten i Sverige genom att ordna privata visningar på biografen Puck i Stockholm. Något år efter DAs insats kunde De gröna baskrarna (amerikanska elitförband i Vietnam) visas öppet på Kvartersbiografen på Södermalm i Stockholm.

Oscar som Cogburn

Green Berets var en av mycket få filmer som framställde amerikanerna som hjältar i

Vietnam. Något cineastiskt mästerverk var det kanske inte, även om den definitivt var en habil äventyrsfilm. Någon Oscar-statyett var inte aktuell för John Wayne till följd av hans rollprestation den gången. En sådan utmärkelse (officiellt benämnd Academy Award) fick han emellertid för rollen som den enögde och svårt alkoholiserade skurkjägaren Rooster Cogburn i filmen *True Grit* ("De sammanbitna") 1969. Wayne hade nominerats för en Oscar redan 1949, då han medverkade i *Sands of Iwo Jima* med motiv från Andra världskriget 1949.

John Wayne ansågs ofta kontroversiell på grund av sina politiska åsikter, vilka inte var populära i Hollywood eller bland mediafolk i allmänhet, men delades av en majoritet vanliga amerikaner. Däremot rådde inga delade meningar om hans yrkesmässiga kapacitet som hårt arbetande skådespelare; också de filmmänniskor som inte delade hans åsikter uppskattade honom som yrkeskollega och medmänniska. Om hans professionella kvaliteter skriver svenska *Nationalencyklopedin*: "Orättvist ringaktad som skådespelare visade W. imponerande djup och komplexitet i Howard Hanks *Red River* (1948) och i vännen och mentorn [John] Fords *Larm över prärien* (-49), *Förföljaren* (-56), *Hennes vilda man* (-57), *Mannen som sköt Liberty Valance* (-62)."

John Wayne var från 1928 med i över 100 filmer. Efter genombrottet som Ringo Kid i "Diligensen" 1939 tillhörde han fram till sin död 1979 världens absoluta superstjärnor på vita duken, en som otaliga män identifierade sig med och som kvinnor beundrade. Intima förbindelser hade han också med Vita huset i Washington, D.C. främst under de republikanska Nixon-administrationerna och med guvernörshuset i Sacramento, Kalifornien, under skådespelarkollegan Ronald Reagans två perioder där. När Reagan blev president var "Big John" tyvärr borta. Han plågades under senare delen av sitt liv av svåra sjukdomar. Som storrökare drabbades han av lungcancer och fick ena lungan bortopererad 1964. När han slutligen avled den 11 juni 1979 så var det dock i magcancer.

John Wayne var gift tre gånger: med Josephine Suenez (1933-45), Esperanza Diaz Ceballos Morrison (1946-54) samt med Pilar Palette Weldy (1954 och framåt). Han blev far till fyra döttrar och tre söner, varav flera blev verksamma inom film och skådespeleri.

Waynes kärleksförklaring till USA

★ 1973 kom LP-skivan *America, Why I Love Her* med John Wayne (RCA Records, New York). Nej, "Big John" sjunger inte – däremot använder han sin säregt släpiga, lite skrovliga röst till att deklamera patriotiska texter till musik.

I tio spår på vinylskivans båda sidor uttrycker Wayne sin kärlek till sitt hemland Amerikas Förenta Stater. Några till svenska översatta citat ur motiveringen till denna unika produktion på skivans baksida: "Gott folk: Hela mitt liv har jag känt mig privilegierad över att ha haft goda vänner runt omkring mig, privilegierad över att ha haft möjlighet att göra det slags arbete jag gillar bäst och över att ha fötts i ett land vars omätliga skönhet och storslagenhet bara motsvaras av dess folk. Under ett antal år har jag försökt uttrycka en djup och grundlig kärlek till dessa ting; för att kunna säga vad jag känner i mitt hjärta. Och nu, i det här albumet, har jag haft en chans att göra det... *Sincerely*, John Wayne [namnteckning]."

De texter Wayne talar in på skivan illustrerar olika aspekter av USA. Första numret på första sidan heter "Why I Love Her", som ju också är skivans titel. Här berättar Wayne helt enkelt vad det finns för skäl att älska USA. "Du frågar mig varför jag älskar henne?" frågar Wayne retoriskt [henne=USA] och svarar själv: "Jag har en miljon skäl varför. Mitt vackra Amerika. Under Guds vida, vida himmel."

Härefter följer ett spår betitlat "The Hyphen" (bindestreck), som pläderar för att "Vi är amerikaner" och inte så mycket afro-amerikaner, mexikanska amerikaner, italiensk-amerikaner, irisk-amerikaner eller judiska amerikaner. Härefter kan vi hoppa ett spår till "The People", där Wayne hyllar såväl den vanlige, enkle amerikanen som välkända landsmän av typ Louis Armstrong ["on a golden trumpet"], Jack Dempsey [med sin "savage power"], baseballspelarna Sandy Koufax och Willie Mays, dansören Fred Astaire [dansande på "gossamer wings"], sång-

1973 kom den patriotiska *America, Why I Love Her* ut i handeln.

erskorna Marian Anderson och Kate Smith, kompositören Irving Berlin, countryartisten Merle Haggard. Och inte minst "Johnny Cash, singing at the White House." Med flera *great Americans* som Wayne beundrar.

Härefter följer en rörande "sång" som heter "An American Boy Grows Up", som känslösamt beskriver hur en amerikansk pojkte växer upp, passerar de olika skolstadierna innan han slutligen når sitt mål i livet – att bli militär... "Den dag han blir en man." Till sin mamma, som oroligt undrar varför han inte kunde vänta med att ta värvning, säger han allvarligt: "Mammsen, om vi alla gjorde det skulle det vara för sent!"

Första numret på skivans andra sida är den mycket patriotiska texten "Face the Flag", en filosofisk betraktelse över USAs nationalflaggas innebörd: "Ställ dig inför flaggan, grabb, och ta dig en lång och grundlig titt", uppmanar Wayne med mycket manlig kärvhet i rösten. Avslutningen lyder: "Ställ dig inför flaggan, grabb – och tacka Gud för att den fortfarande finns där." Andra sidan avslutar mycket fosterländskt med numren "The Pledge of Allegiance", "Why Are You Marching, Son?" samt "Taps".

Den som äger en vinylspelare, och hade vett att köpa "The Dukes" skiva när den fanns att tillgå i handeln, kan således fortfarande njuta av Waynes pregnanta röst!

Tommy Hansson

Herrens bön i klandervärd nyöversättning

Den nya översättningen av bönen "Fader vår" mötte stark kritik redan då den först presenterades i samband med översättningen av Nya testamentet 1981. Nu är den nya versionen av Herrens bön införd i den nya utgåvan av psalmboken. Dessutom har katolska kyrkan, till flera kritikers bestörtning, valt att införa nyöversättningen i sin nya bönbok "Oremus". Det kan därför finnas anledning att än en gång fokusera på den så starkt kritiserade översättningen.

*** Den nu vedertagna versionen av "Fader vår" skiljer sig från NT 81 och Bibel 2000 i det avseendet, att den omdiskuterade ordalydelsen "Ge oss i dag vårt bröd för dagen som kommer" har fått vika för formuleringen "Ge oss i dag det bröd vi behöver". Med denna förändring har man försökt att blidka den stora hopen av kritiker. Denna översättning kan dock på intet sätt mäta sig med den klassiska formuleringen "Vårt dagliga bröd giv oss i dag", vilken på ett närmast genialt sätt kan anses överbrygga de svårigheter som onekligen fanns vid översättningen av grundtexten.

För övrigt är det kanske överflödigt att fästa uppmärksamheten på denna böns poetiska förtjänster.

Klåfingrigt

Ett klåfingrigt tilltag gjorde Bibelkommissionen sig skyldig till när den ändrade tilltalet "Fader vår" till "Vår fader". Kommissionen har genom att förkasta ordföljden "Fader vår", som är en konstruktion av bland annat gammalt svenskt ursprung,

nonchalerat den språkliga kontinuiteten. det bör också uppmärksammas, att i sammanställningen "Fader vår" är det "Fader" som betonas, varigenom det personliga förhållandet till Gud framhävs.

Kraftig kritik måste riktas mot den förenkling av språket som kännetecknar den nya översättningen. Man har tagit bort konjunktivformen och ersatt den med imperativ, varav har följt förändringar av både poetisk och innehållsmässig art. "Helgat varde ditt namn" har exempelvis bytts ut mot "Låt ditt namn bli helgat". Härigenom har texten berövats sin poetiska prägel, och dessutom har bönen från att tidigare ha uttryckt en önskan förvandlats till en uppmaning.

Den sista bönen i "Fader vår" har av Bibelkommissionen givits en helt ny innebörd. Istället för "Inled oss icke i frestelse", står det i den nya översättningen "Utsätt oss inte för prövning". Man har, genom att byta ut ordet "frestelse" mot ordet "prövning", gått stick i stäv mot den vanliga tolkningen av grundtextens ord. Ordet "frestelse" har innebörden "lockelse till synd", medan

däremot ordet "prövning" i vårt nutida språkbruk närmast kan översättas med "sjukdom" och "motgång". Översättningen kan här sägas befinna sig på kollisionskurs med grundtextens intentioner. En orsak till att man har frångått ordet "frestelse" kan vara, att begreppet "synd" håller på att raderas ut i vår tid.

Språklig utarmning

Gunnel Vallquist, ledamot av Svenska akademien, var med i Bibelkommissionen 1981 men avgick i protest mot bland annat just ovannämnda ändring. Införandet av den nya översättningen av Herrens bön i "Oremus" har gjort, att katoliken Vallquist återigen har reagerat mot det märkliga bytet av ordet "Frestelse" mot "prövning".

Vallquist säger i ett uttalande, att "En prövning är någonting som ingår i det kristna livet, vars syfte är att föra den kristne närmare Gud, medan en frestelse är en lockelse att göra en handling som man vet är orätt, enligt både Bibeln, kyrkofäderna och den kristna traditionen." Och hon tillägger: "Jag kan inte be till Gud: Låt mig slippa att bli prövad, vilket är vad den nya översättningen innebär."

Den nya översättningen av "Fader vår" får, som synes, i flera avseenden anses vara i hög grad klandervärd. Det är ytterst beklagligt att denna av språklig utarmning och teologiska felaktigheter behäftade version av Herrens bön skall påtvingas kristenheten i Sverige.

David Stavenheim

Redaktionell kommentar: Det bästa sättet för kristna att protestera mot den språkliga utarmning som David Staveheim påpekar torde vara att fortsätta bedja den traditionella "Fader vår". Eller hur är texten som brukar stå på bergväggarna: "Gud hör bön".

Har kyrkan en framtid?

★ Behovet av kyrklig förnyelse i vårt land och i vår tid har vid det här laget diskuterats i åtskilliga generationer. Ett par av de senaste debattörer som valt att ta upp denna fråga heter Stig Eklund och Tore Littmarck, båda pensionerade präster i Svenska kyrkan och kyrkligt aktiva

på flera plan. Deras debattinlägg har fått titeln *Har kyrkan en framtid?* (Proprius) och vittnar om stort engagemang för att inte säga stor passion. Det genomgående budskapet är att det krävs långtgående förändringar per omgående för att inte kyrkan skall dö sotsdöden.

Ord som "engagemang" och "passion" är nästan underdrifter i sammanhanget – frågan är om inte ren desperation lyser igenom i de till synes stillsamma äldre

gentlemännens (detta att döma av baksidesfotot) framställning. Detta är i och för sig fullt begripligt med tanke på den forna statskyrkans prekära situation, vilken illustreras av det faktum att ett par hundra tusen svenskar (inklusive denna recensent) har valt att utträda sedan kyrkan upphörde att vara statsstyrd i slutet av 1990-talet. Somt av det som Eklund och Littmarck föreslår eller väljer att belysa tycker man sig ha tagit del av många gånger förr, liksom det

genomgående temat är bekant – förändra, förändra och det kvickt som attan!

Till de mer tveksamma inslagen i boken hör, enligt recensentens uppfattning, anmningen (sidan 138) till kyrkan att kasta sig in i miljöpolitiken under hänvisning till behovet av att ”skapelsen återupprättas”. Det skadar inte att vara medveten om vikten av att bevara och ömt vårda naturen omkring oss. Men om författarnas miljömässiga intentioner skulle komma att förverkligas i någon större omfattning, finns det skäl att frukta att kyrkan drivs rakt in i den politiska miljörelsens armar på samma sätt som den tidigare bejakat en betydande del av den vänsterrelaterade politiska korrekthetens tivelaktiga budskap.

Andra propåer från Eklunds/Littmarcks sida känns mer angelägna. Dit hör det föreslagna, utökade samarbetet med Svenska missionskyrkan (sidorna 142-143), vars budskap har många likheter med Svenska kyrkans. Ett sådant samarbete tycks dessutom, när detta skrivs, redan kommit igång vilket möjligen till en del är författarnas förtjänst.

På författarnas engagemang är alltså inte att taga miste. Det gör också deras framställning levande och läsbar. Till de mest anmärkningsvärda och intresseväckande avsnitten i boken hör en bitvis mycket radikal och ställvis kunnig genomgång av vissa av Bibelns framställningar och budskap. På sidan 45 hänvisar författarna till gamle ärkebiskopen Erling Eidems skrift *Den lidande Guden* från 1922, där Eidem menar sig veta att Gud i själva verket – långt ifrån att vara någon oåtkomlig och oberörbar auktoritet i sin himmel – lider svårt i vetskap om vad hans barn hittar på här på jorden. Eidems trovärdiga budskap har alltför litet beaktats inom svensk (och annan) kristenhet och förtjänar ett grundligt studium.

Eklunds/Littmarcks framställning är emellertid synnerligen ojämn. Insiktsfullt och värdefullt varvas med rena dumheterna. Som när man avfärdar Första Mosebokens i symboliska termer hållna skapelseberättelse, bemängd som den är med djup visdom och iakttagelser av evigt värde. Detta duger nu inte åt författarna, vilka menar att skapelseberättelsen är ”irrelevant” – i själva verket vill de helt lämpa syndabegreppet över bord vad beträffar det kristna budskapet!

”Darwin förpassade Adam och Eva till myternas värld”, påstår man. ”Man [det vill säga Darwin och hans eftersägare]

Författarna Eklund och Littmarck vill förnya Svenska kyrkan, vilket förvisso kan behövas. Frågan är dock på vad sätt förnyelsen bör ske. (Foto: Tommy Hansson)

insåg att Adam och Eva inte var några historiska personer. Därför faller också alla spekulationer om arvssynden.”

Samtidigt som författarna här upphöjer Charles Darwin till en smärre gudomlighet, vars budskap man bör säga ja och amen till, rycker de undan de viktigaste grundvalarna för den kristna tron över huvud. Ty om inte de första mänskliga förfäderna hade fallit i synd, således brutit mot Guds anvisningar, hade det ju inte funnits något behov av en frälsare – det vill säga Jesus Kristus, vilken i andra sammanhang författarna ansluter sig till. Om inte synden existerade som en smärtsam realitet i vår värld funnes det givetvis inte heller behov av någon kyrka att reformera. Varmed författarnas bok är helt onödig!

Eljest innehåller den bibliska analysen ett och annat av intresse. Jag menar att författarna har helt rätt i att såväl dogmen om jungfrufödseln som läran om treenigheten med fördel kunde lyftas ut ur det kristna budskapet, då dessa vilar på osäkra grunder. Frågan är dock om särskilt mycket är att vinna på att kritisera sönder den bibliska budskapet, då ett sådant förfarande riskerar att ställa kyrkan utan de läromässiga grunder som är själva förutsättningen för dess existens.

Att de flesta (dock inte alla) antika bedömare trodde att jorden var en skiva i världssalltets centrum, något som författarna belyser med en illustrativ teckning på sidan 62, bevisar exempelvis ingalunda att Jesu bergspredikan eller Tio Guds bud är något vi kan eller bör undvara. För att

nu ta ett exempel.

Hur skall då Svenska kyrkan, och andra traditionella kristna kyrkor i vår tid, bete sig för att överleva? Det undandrar sig denna recensents bedömning. Däremot vet jag att kyrkan inte har ett dyft att vinna på att gå huvudstupa in i ett desperat så kallat förändringsarbete utan hänsyn till eller respekt för kristen tradition.

Vad kyrkan/kyrkorna behöver i dag är knappast mer eller mindre klåfingriga yttre reformer, låt vara att en hel del nattståndet gods kan uteslutas från den kyrkliga ordningen. Förslaget att låta lekmännen ta över mer av ansvaret i kyrkans verksamhet är utmärkt. Och visst kunde de otidsenliga och litet löjliga biskopsmössorna – mitrorna – enligt författarnas skämtsamma förslag med fördel kastas i Fyrisån eller överantvardas åt Riksantikvarieämbetet.

Ändå är det så att den revolution som måste till består i ett andligt uppvaknande, en hjärtats insikt om att det är varje religiös rörelses uppgift att stå i förbindelse med den levande realitet som vi kallar Gud och att framföra Hans budskap till dagens av svält, krig och moralisk förvirring plågade mänsklighet. För att en sådan insikt skall nås krävs inte bara kända anmaningar till ”förändring” i form av debattskrifter utan fastmer bön och eftertanke, i precis den ordningen.

Det är här fråga om en hjärtats och själens, inte de yttre formernas, revolution! Dessvärre förefaller Stig Eklund och Tore Littmarck inte riktigt ha insett detta.

Tommy Hansson

Märklig bok om Finlands störste man

★★★ I en hemlig överenskommelse mellan Sovjetunionen och västmakterna den 15 oktober 1939 öppnades vägen för sovjetisk ockupation av Finland och de baltiska staterna, medan västmakterna planerade besätta Danmark, Norge och Sverige. Avsikten skulle vara att, trots Molotov-Ribbentrop-pakten från 23 augusti, med förenade ansträngningar ”krossa Tyskland”.

Detta hävdar Erkki Hautamäki i boken *Finland i stormens öga* (del I, 2003) och hänvisar till marskalk Mannerheims sedan länge försvunna så kallade Pärm S-32, vars innehåll skall ha kopierats av Mannerheims medarbetare Vilho Tahvanainen. En stor del av de uppgifter Hautamäki åberopar sig på har som källa en speciell tysk militäragent ”Groessmann”.

Hautamäkis bok förklaras vara frukten av årtal av privathistorisk forskning, och somligt av materialet – särskilt det som berör det hänsynslösa och cyniska spelet som bedrevs av Josef Stalin och hans medarbetare i Kreml – förefaller trovärdigt. Hautamäki går så långt att han till och med vill beteckna Adolf Hitler som Stalins ”schackpjäs”, som den sovjetiske diktatorn använde efter gottfinnande.

Som en röd tråd i boken löper Vilho Tahvanainens och den mysteriöse överste ”Groessmanns” uppgifter, och med all respekt för Hautamäkis förtroende för Tahvanainens (”VH”) sannfärdighet är detta också en av bokens stora svagheter. Professor Kent Zetterberg, Försvarshögskolan, konstaterar i bokens förord att om Tahvanainens uppgifter kan bevisas vara riktiga, så skulle Andra världskrigets historia få skrivas om. ”Bokens svaghet”, skriver emellertid Zetterberg, ”är att Hautamäkis arbete baseras på litteratur, och inte på originaldokument.” Pärm S-32 är nämligen försvunnen sedan den av marskalken i januari 1950 överlämnats till president Juho Paasikivi, varför Hautamäki tvingas luta sig kraftigt mot Vilho Tahvanainens 1971 publicerade bok *Specialuppdrag* och ett senare, opublicerat manus av ”VH”.

”Underlaget är därför svårbedömt och det kan inte uteslutas att en del propagandamaterial från de krigförande finns med i texten”, menar professor Zetterberg, som icke desto mindre anser att Hautamäkis bok – en andra del planeras – har ”ett klart allmänintresse och är läsvärd.” Visst – det

Marskalk Carl Gustaf Emil Mannerheim valdes nyligen till Finlands viktigaste person någonsin. Tyvärr fläckas hans minne i ett revisionistiskt bokverk.

scenario Hautamäki skisserar kan bedömas vara intressant och kanske inte helt orimligt, fast det aldrig förverkligades: Stalin skall ha ”förbjudits” av dåvarande allianspartnern Hitler att ockupera Finland som man ockuperade Estland, Lettland och Litauen, och när det gäller de påstådda västliga planerna att ockupera Skandinavien så hann som bekant Tyskland före beträffande Danmark och Norge den 9 april 1940. Sverige klarade sig. Det är heller ingalunda fel att laborera med alternativa historiska scenarier.

Vad som är märkligt är emellertid, att professor Zetterberg inte med ett ord väljer att belysa bokens andra – gigantiska – svaghet: den ohöljt så kallat revisionistiska tendens som besjälar Erkki Hautamäkis arbete från bokens första sida till dess sista. Mig förefaller det omdömeslöst, för att inte säga suspekt, av en professor vid en etablerad institution som Försvarshögskolan att på detta sätt sätta sin OK-stämpel på boken i fråga.

Hautamäki har självklart all rätt och frihet att uttrycka vilka åsikter han behagar – men att en företrädare för Sveriges akademiska historikercommunity måste hallstämpla dessa är betydligt mindre självklart! Att vidare en välrenommerad bokklubb som Svenskt militärhistoriskt bibliotek (SMB) väljer att erbjuda sina

medlemmar boken tyder enligt denna recensents mening på klart bristande omdöme.

Det framgår tidigt i boken att författarens hatobjekt nummer 1 varken är Adolf Hitler eller Josef Stalin, även om han då och då kallar dessa herrar ”de båda diktatorerna” och liknande. ”Skurken” framför andra är i stället Winston S. Churchill, som i Hautamäkis perspektiv hade fräckheten att argumentera mot den fredsälskande Neville Chamberlain vilken författaren ser som en ljusgestalt, liksom han hyllar Münchenöverenskommelsen från 1938 vilken som bekant blivit herostratiskt ryktbar för att ha erbjudit världen ”Peace in our time”.

Hitler framstår i Hautamäkis ögon som en veritabel fredsängel, som gång efter annan erbjuder västmakterna fredsambud vilka dessa dock i sin förstokelse avvisar. Hautamäki framhåller i bokens inledning att ”Det råder naturligtvis inga tvivel om att Hitler och Tredje rikets nazistledare begick fruktansvärda brott mot mänskligheten”. Dessa brott har dock författaren enligt egen utsago valt att helt bortse från i sin bok, ”då de är så väl dokumenterade och kända”.

Det måste dock eftertryckligt sägas, att ett så här pass grundligt arbete om en del av Andra världskrigets förspel och förlopp icke kan bli trovärdigt utan att ett enda ord nämns om de tyska nationalsocialisternas i ord och handling väldokumenterade plan att förinta Europas judar och andra oönskade folkgrupper. Inte heller uppehåller sig författaren vid den totalitära diktaturstat som Tyskland under Hitlers och hans kriminella gängs ledning faktiskt var. Däremot beskrivs, och givetvis med all rätt, Stalins politik i form av medvetet framkallade svältkatastrofer (framförallt i Ukraina) och annat i syfte att tvinga den egna befolkningen på knä.

Enligt Hautamäkis beskrivning är Churchill, men även i någon mån president Roosevelt i USA, ute efter att förödmjuka Tyskland enbart därför att de ogillar tyskarna som folk och utifrån en fanatisk propaganda (att också Tyskland skulle kunna tänkas bedriva propaganda ingår inte i Hautamäkis föreställningsvärld) svartmåla Tyskland och tyskarna.

Som världen väl vet genomskådade Churchill intuitivt och på ett tidigt stadium den nationalsocialistiska ideologins inne-

boende ondska och vilka problem den på sikt måste förorsaka – och verkligen kom att förorsaka – mänskligheten. Precis som han också såg samma egenskaper hos den kommunistiska ideologin. Men han (och Roosevelt) insåg också att de vid den tiden relativt svaga västmakterna inte på egen hand skulle kunna besegra Nazityskland. Därför måste väst temporärt gå samman med den totalitära makt som vid tillfället kunde bedömas som minst hotfull i syfte att besegra den mest hotfulla.

Sedan kan man med Hautamäki tycka att spelet stormakterna emellan blev väl cyniskt, för att inte säga sjaskigt; detta kom inte minst att gå ut över de baltiska staterna samt Finland. Det måste emellertid klart fastslås, att okupationen av Baltikum mer än något annat var ett resultat av pakten mellan Tyskland och Sovjetunionen. Sedan driver Hautamäki tesen, att Stalin i trots mot Molotov-Ribbentrop-pakten "lurade" Hitler att gå in i Polen flera veckor innan tyskarna gjorde det, vilket må vara rätt eller fel.

Att Finland undgick Baltikums öde – att bli en del av Sovjetunionen under ett halvsekel – får nog vidare mer tillskrivas finnarnas kämpaanda än några eventuella "förbud" från Hitlers sida!

Det finns i Hautamäkis bok övertaliga exempel på en historierevisionistisk inställning i Faurissons och Irvings (författaren använder den senare som källa i ett par fall) stil. Bara ett par avslöjande exempel: beskrivningen av Hitlers förkrigspolitik skulle ha kunnat vara författad av *Auswärtiges Amt* i Berlin. Tyskarna påstås absolut inte vilja krig, bara tillskansa sig områden med tysk befolkning i exempelvis Sudetområdet och Polen.

I fallet *Anschluss* av Österrike i mars 1938 framställs den tyska ockupationen som att Hitler räddade landet undan inbördeskrig: "Efter det att tyska trupper utan blodsutgjutelse tagit landet under kontroll... blev situationen mycket snabbt lugnare" (sidan 50). Vad författaren underlåter att nämna är att det var de österrikiska nationalsocialisternas våldspolitik som gav upphov till oron och att dessa till på köpet mördade Österrikes kansler, Dollfuss. De omedelbart begynta utrensningarna av såväl judar som politiskt misshagliga element berörs inte alls.

En obehaglig känsla får undertecknad när författaren (sidan 92) skriver följande: "En rätt betydande och enligt många forskare till och med avgörande

andel i president W. Wilsons och senare i Rooseveltts politiska avgöranden hade vissa inflytelserika medlemmar i presidentens förvaltning, såsom Bernard Baruch, förbundsstatens domare Felix Frankfurter, finansminister Henry Morgenthau, N.G. Silvermaster, högsta domstolens domare L.D. Brandeis, multimiljonärerna Samuel Untermyer och lord Rothschild, P.M. Warburg..."

Alla de uppräknade personerna var judar.

Det här hade kunnat bli en bra bok om Erkki Hautamäki hade koncentrerat sig på Mannerheims pärm och maktspelet mellan stormakterna. Något hundratal sidor revisionistiskt propagandasvammel hade med fördel kunnat undvaras. Som boken nu är, bidrar den inte till att hedra Finlands

hjälte framför andra, marskalk Carl Gustaf Emil Mannerheim. Alldeles tvärtom, vilket är stor skada.

Fotnot: Professor Kent Zetterberg har beretts möjlighet att replikera på ovanstående artikel men valt att inte göra detta. Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks styresman, Per-Anders Lundström, beklagar däremot i ett brev till artikelförfattaren i efterhand att SMB valde att saluföra boken med tanke på dess revisionistiska tendens.

Tommy Hansson

Erkki Hautamäki: Finland i stormens öga. Marskalk C.G.E. Mannerheims hemliga Pärm S-32 från åren 1932-1949. Del I 1932-1940. 282 sidor. CKM Media, Södertälje.

Anti-Bush-vinkling i svenska media

★ "USA är ett splittrat land", menar Anders Hellner, Utrikespolitiska institutet (*Aftonbladet* 3/11) och Helle Klein, ledarskribent, *Aftonbladet* (TV4 3/11). Det är deras tolkning efter presidentvalet 2004. En underlig bedömning med tanke på resultatet: 3,6 miljoner fler amerikaner valde president Bush före Kerry i det största valdeltagandet sedan 1968. Republikanerna ökade samtidigt sina ledamöter i Kongressens båda kammare, vilket inte har hänt sedan 1924.

DEBATT

CNN kallade det för "Ett rekorderligt val med en bred, landstäckande seger som lyckades ena centern och högern i USA." *Washington Post* skriver att Bush ökade sina andelar hos vitt skilda grupper som kvinnor, latinamerikaner, pensionärer, stadsbor, katoliker och judar. *New York Times* beskriver det som "Ett avgörande val som tydligt visar en klar majoritet bakom Bush ledarskap."

Hellner fortsätter med sin onyanserade bedömning: "Om det inte var för kriget i Irak skulle han [Bush] ha åkt ut ur Vita huset med ruman före." Hellner antyder att kriget i Irak skulle vara avgörande för Bush återval som president. Kvalificerade bedömare i USA menar tvärtom att Irak-frågan var Bush akilleshäla och den som han fick mest kritik för. Det var helt andra egenskaper som gjorde att Bush vann så stort. *National Review Online* skriver dagen efter valet att "Bush ledaregenskaper och moraliska värderingar var den avgörande faktorn. Särskilt

motståndet mot homosexuellas äktenskap lockade många väljare." John Harris i *Washington Post* menar att Bush ledaregenskaper och personlighet var avgörande: "Kerry lyckades aldrig få kontakt med väljarna och framföra ett tydligt budskap."

Hur kan Klein och Hellner få en så avvikande uppfattning? Det finns skäl att tro att det är politiskt motiverat. Båda är väliniterade bedömare, och inte minst Helle Klein har kontinuerligt kritiserat Bush och dennes politik utan att sakligt redogöra för hans ståndpunkter. Tyvärr är inte Klein & Co. ensamma om sitt Bush-ogillande. Mediabilden i Sverige av Bush har länge varit ensidigt kritisk, men det hela urartade när Sveriges Radios Cecilia Uddén i P1 Morgon (26/10) öppet erkände att man stöttade Kerry och inte var opartiska i sin rapportering. En grov överträdelse, enligt Sveriges Radios programregler.

Överträdelserna begränsades inte till radion. SVT har i en rad så kallade dokumentärer (bland annat "Världen enligt Bush", SVT 21/10) precis före valet visat upp Bush som en religiös fanatiker som endast attraherar den religiösa extremhögern i USA. En motsägelse till hur *New York Times* beskriver det: "Bush stora seger är en klar bekräftelse på center-högerstödet för politiken."

Tyvärr kan listan göras lång på svenska medias vinkling av Bush och republikanerna. Det är en förkrossande stor majoritet av vänsteraktivister bland svenska journalister som påverkar rapporteringen av en så viktig händelse som det amerikanska presidentvalet. Det är tråkigt – svenska folket förtjänar en opartisk nyhetsrapportering!

Fredrik Bermar

Feminister, kommunister och suffragetter

★ Kate Weigand är arkivarie på Sophia Smith Collection vid Smith College och undervisar i historia och kvinnohistoria i USA. Hon har i boken *Red Feminism* beskrivit en utveckling som har fått föga uppmärksamhet. Det är utvecklingen från kommunismen på 1910-talet i USA till feminismen på 1960-talet. Den vanligaste synen på feminismens utveckling är att dela in den i tre faser eller vågor.

Den första vågen är suffragetternas kvinnokamp för rösträtt och den andra vågen är radikalfeminismens och separatismens framfart på 1960-talet. Den tredje vågen kännetecknas av likhetsfundamentalism, det vill säga män och kvinnor är fullständigt lika varandra. Det existerar inga biologiska könsskillnader.

Christina Hoff Sommer, som tidigare undervisat i genusvetenskap och har skrivit boken *Who Stole Feminism?* kallar den första vågen för jämlikhetsfeminism (equality = jämlikhet) och den andra vågen för genusfeminister. Likhetsfeminister representerar i Sommers version inte någon likhetsfundamentalism som förnekar biologiska skillnader mellan könen, utan det Sommer syftar på är att dessa feminister kräver likhet inför lagen. Den andra vågens feminister, genusfeministerna, riktar in sig på osynliga strukturer och förnekar så gott som alla biologiska könsskillnader med undantag för att kvinnor är mer goda och fredliga än män.

Det är denna feminism som med sina konspirationsteorier bedöms inspirera dagens feminism, som Susanna Hakelius Popova kritiserar i sin nyutgivna bok *Elitfeministerna*. Denna feminism bedöms som artskild från den första vågens feminism. Problemet med denna teori är att man använder samma namn för helt motsatta fenomen, vilket oundvikligen leder till begreppsförvirring.

Kate Weigand utmanar denna historiesyn med sin bok *Red Feminism*. Hon anser att första och andra vågens feminism inte är artskild utan en logisk utveckling. Hon visar i sin bok hur 60-talets feminister inspirerades av och byggde sina teorier på den första vågens feminister, som hade många kontakter och gemensamma nämnare med kvinnokämpar som växte fram parallellt med kommunismen inom det amerikanska kommunistpartiet.

Problemet med denna framställning är

Feministrörelsen söker fortfarande sin identitet.

att gränsen för "guilt by association" tangeras. Dock anser jag att Kate Weigand, som demokrat, profeminist och prokommunist, lyckas hålla sig på rätt sida av denna gräns. Givetvis är det inte så att feminismen är fel bara för att feminismen är en förlängning av kommunismen. Men om kommunismen är fel på grund av olika orsaker, måste samma ideologiska föreställningar inom feminismen vara fel. Om inte är man inkonsekvent och använder olika måttstockar för olika ideologier vilket är orättvist.

Man får heller inte tro att feminismen är synonym med kommunismen bara för att båda ismerna har gemensamma nämnare.

av Fredrik Runebert

Kommunismen prioriterar klasskampen över allt annat och feminismen prioriterar könskampen över allt annat. Kate Weigands bok visar hur svårt det varit att föra samman dessa två perspektiv, eftersom någon eller båda måste kompromissa med sin(a) ideologi(er) för att lyckas bilda en syntes av kommunism och feminism.

Det är logiskt omöjligt att prioritera båda ideologierna, antingen är könsstrukturen viktigast eller också är klasstrukturen viktigast. Detta betyder att marxism-feminismen egentligen är omöjlig, men den kan fungera som en logisk övergång från kommunism till feminism.

Mary Inman kunde på grund av den utveckling som den kommunistiska rö-

relsen genomgick under 1930-talet påverka partiet åt ett feministiskt håll. Hon kunde luta sig mot Friedrich Engels *Familjens, privategendomens och statens ursprung* och August Bebel's *Kvinnor och socialism* och ansåg att man skulle uppvärdera kvinnors arbete i hushållen, samtidigt som man förbättrade möjligheter för kvinnor att förvärvsarbeta.

I likhet med Marx och andra kommunistiska efterföljare var Mary Inman för dogmatisk för att kompromissa med sina idéer. Därför uppstod en splittring som ledde till att Inman hoppade av rörelsen och under resten av sitt liv kände en stor bitterhet gentemot det amerikanska kommunistiska partiet.

Men feminister såsom Susan B. Anthony och Mary Van Kleck förde Inmans idéer vidare. Dessa feminister ansåg att det förvisso var den härskande klassens normer som förtryckte kvinnor, men betonade också att alla män förtrycker kvinnor. Många av kommunisterna hade svårt för dessa idéer och såg bara kapitalismen som syndabock. Detta blev svårt att förena. Idag finns det dock en inriktning som anser att kapitalismen och patriarkatet är två självständiga system som är sammankopplade med varandra. Den inriktningen kallas för socialistfeminism och är den kompromiss som kommunismen och feminismen kunde uppåda.

Den som vill förstå kommunismens och feminismens framväxt i USA rekommenderas läsa *Red Feminism*.

BOK-NYTT

Döds- matchen

När tyska styrkor ockuperade Kiev under Andra världskriget gick de ytterst brutalt till väga. Massakern i Babij Jar i utkanten av staden, under vilken 33 000 judar mördades på två dagar, är berömd. Ett inte fullt så uppmärksammat händelseförlopp gällde – fotboll. Medlemmarna i det på sin tid legendariska fotbollslaget Dynamo Kiev (alltjämt ett världslag) placerades i koncentrationsläger sedan de spöat några tyska lag efter noter. Få spelare överlevde.

Den engelske författaren Andy Dougan har skildrat det sistnämnda förloppet i boken *Dödsmatchen. Fotboll i nazismens skugga*, enligt uppgift resultatet av tre års forskarmödor.

Kiev, huvudstad i Ukraina, angreps på ett tidigt stadium under det tyska kriget mot Sovjetunionen med kodbeteckningen Operation Barbarossa. Detta skedde ett tiotal år efter den av Stalin-regimen artificiellt framkallade hungersnöden i Ukraina, vilken orsakade drygt fem miljoner människors död. Fotbollen lär ha kommit till Ukraina med brittiska sjömän mot slutet av 1800-talet. Sporten blev mycket snabbt populär. När Dynamo Kiev bildades 1927 som en sammanslagning av två klubbar bestod laget uteslutande av lokala polismän. Laget blev på kort tid det bästa laget i Sovjetunionen.

Inte bara tyskarna visade prov på grymhet. "Operation Barbarossa visade också NKVD från dess brutalaste sida", skriver Dougan (sidan 77) ...I vissa fall evakuerade NKVD sina fångar till jämförelsevis säkrare platser längre österut. Men i andra fall, när de blev tagna på

sängen eller helt enkelt inte hade lust att lägga fingrarna emellan, mejade de ner fångarna i deras celler." Fångarna som NKVD-en av hemliga polisen KGBS föregångare – mördade innan de flydde undan tyskarna var till huvuddelen ukrainska nationalisterna. Efter hårt motstånd från beväpnade ukrainare föll Kiev slutligen den 19 september 1941. Staden hade då satts i brand av båda tyskar och ryssar.

För Kiev-spelarna, som ansåg sig vara goda sovjetmedborgare, var det naturligt att tillsammans med andra Kiev-bor försvara hemlandet mot de nazityska inkräktarna. Detta gällde även den bohemaktige stjärnspelaren Konstantin Sjegotskij, som hade fänglats på grund av anklagelser om att han inte burit en partiutmärkelse han tidigare erhållit. Det verkliga skälet till NKVDs mål mot Sjegotskij torde ha varit hans bakgrund som son till en polsk adelsman.

Tyskarna tog vid Kievs erövring cirka 630 000 fångar, enligt författarens uppgift alltjämt det största antalet soldater som tagits till fånga i ett enskilt slag. Det läger i vilket fotbollsspelarna sattes var inte organiserade som "dödsfabrikerna" i Auschwitz-Birkenau eller Bergen-Belsen. Dougan skriver (sidan 94): "De var stora

interneringsläger där krigsfångarna kunde hållas kvar tills deras fall hade klassificerats efter hur farliga de antogs vara." Nationalsocialisterna betraktade alla fångar som bolsjevikar och därmed lägre stående varelser vilka skulle behandlas i enlighet därmed.

Ett exempel på den grymhet som utövades av den tyske kommandanten, Erich Koch, var en regel om att 100 ukrainare skulle avrättas för varje tysk soldat som sköts av partisanerna. Offentliga hängningar arrangerades vidare, efter vilka kropparna lämnades kvar i sina snaror tills de rutnade. Allt för att injaga skräck i befolkningen. Skolor och läroverk för alla över 15 år stängdes under det att lärare skulle skickas till Tyskland som slavarbetskraft. Överallt i Ukraina rådde hunger.

Mitt under pågående ockupation återupptogs fotbollsspelet i ett slags good-will-offensiv från tyskarnas sida. En nyckelfigur på den sovjetiska sidan vad gäller nyintroduktionen var Georgij Sjvetsov, en före detta spelare som fötts strax före år 1900. Sjvetsov var angelägen om att hålla sig väl med ockupationsmakten och nappade på dess inbjudan att återuppta fotbollsspelet: "Sjvetsov insåg vilket propagandavärde det låg i att få dessa kommunistiska idrottshjältar att spela i hans quislinglag" (sidan 139). Den driftige Sjvetsov lyckades få ihop ett antal mer eller mindre kända fotbollsstjärnor och bildade laget Ruch.

De gamla Dynamo-stjärnorna (plus några till) ville emellertid inte låta sig värvas utan bildade under förre storspelaren Trusevitjs ledning ett eget lag, som fick namnet FC Start. De hade, efter att ha blivit frivolva ur fånglägret för att kunna ägna sig åt fotbollsspel, fått anställning vid ett bageri som drevs av en fotbollsentusiast. Spelarna hade namn som Klimenko, Kuzmenko,

Machinja, Komarov, Gontjarenko, Tiuttjev, Sviridovskij och Putistin.

Den nya fotbollssäsongen började den 7 juni 1942. Det var det första organiserade mästerskapet i Ukraina på tre säsonger. FC Start vann de tre första matcherna mot lag från andra av tyskarna besegrade territorier, vilket inte särskilt oroade ockupanterna. Men så mötte ukrainarna ett tyskt förbandslag och vann med 6-0. Småningom besegrade ukrainarna ett annat tyskt lag, Flakelf, med 5-1 och nu började tyskarna tycka att det hela var pinsamt; att åka på stryk mot dessa *Untermenschen*, vilkas framgångar dessutom riskerade framkalla en nationalistisk våg. Allvarligt menade uppmaningar om att låta tyska lag vinna ignorerades av de spelsugna ukrainarna, och därmed var dras öde beseglat. Inte heller gick de med på att göra Hitler-hälsning före matcherna utan introducerade en egen hälsning.

Efter den sista matchen de spelade fördes Kiev-spelarna till Gestapos högkvarter på Koralonkogatan. "Fängelset på Koralonkogatan var en daglig plåga för de andra spelarna", framhåller Dougan (sidan 198) "men för Nikolaj Korotkych var det en automatisk dödsdom." Nämnde spelare hade nämligen varit aktiv officer i NKVD. Korotkych avskildes från de övriga spelarna och torterades till döds. Hans lagkamrater överfördes därefter till lägret Syrets nära Babij Jar. Lägerchef var sadisten Pavel Radomskij. Tyskarna hade i Syrets byggt en särskild ugn för att "bränna partisaner, kommunister och alla slags sovjetaktivister" (sidan 217).

Bara 80 000 av Kievs ursprungligen nära en halv miljon människor återstod när stridigheterna upphörde. Av de ukrainska stjärnspelarna var Machar Gontjarenko den siste överlevande. Han var

ytterforward och hade varit med på 1930-talet; han avled vid över 80 års ålder 1996 och kunde på gamla dar i intervjuer berätta om hur det varit en gång. Somliga har kritiserat laget för att de gick med på att ställa upp på de tyska ockupationsstyrkornas villkor. Andra har framhållit att deras sportsliga insatser hjälpte de hårt prövade Kiev-borna att, trots allt, hitta en liten ljusglimt i tillvaron. I Dynamo Kievs klubbhistoria är de stora hjältar.

Tommy Hansson
Andy Dougan: Dödsmatchen.
Fotboll i nazismens skugga.

Terrorism

Den pakistanske analytikern Eqbal Ahmad varnade i en föreläsning redan drygt två år före terrorattackerna i USA den 11 september 2001 för vad en fanatisk islamist som Usama bin Ladin skulle kunna åstadkomma. Föreläsningen, avlevererad vid Colorado-universitetet i oktober 1998, liksom intervjufrågor till Eqbal Ahmad i olika sammanhang, har givits ut i svensk översättning med såväl inledning som efterskrift av Per Wirtén från vänstertidskriften *Arena*. Trots slagsida

åt vänster innehåller skriften (80 sidor) ett och annat av intresse.

Eqbal Ahmad föddes troligen 1934 – han var själv inte säker på exakt årtal – i Indien och tillhörde den indiska folkgrupp som begav sig till det nya landet Pakistan 1948. Efter att ha kommit i kontakt med radikaler såsom Frantz Fanon i samband med den revolutionära kampen i Algeriet, hamnade Ahmad i USA; han åtalades 1970 för att ha försökt kidnappa Henry Kissinger men frikändes. Här efterreste Ahmad omkring i Tredje världen och skaffade sig åsikter

och kunskap om situationen där. Småningom blev Ahmad professor vid Hampshire College i Massachusetts. Efter sin pensionering återvände Ahmad till Pakistan och avled 1999.

Det är i och för sig illavarslande att Ahmad hyllas av framlidne vänsterradikalen Edward Said, rabiat antiisraelisk, palestinsk-amerikansk akademiker och författare. Om man emellertid plöjer igenom skrifterna finner dock även den kritiske läsaren korn av sanning. Den minst balanserade delen av skriften är det inledande talet ”Terrorism: Deras och vår” från Colorado-universitetet i Boulder. Här återfinns vi yviga angrepp på USA-företrädare som Reagans utrikesminister George P. Shultz, som av Ahmad förklaras ha blivit ”röd i ansiktet” då han gjorde ett uttalande som inte vann Ahmads gillande. Precis som om ansiktsfärgen skulle ha tillhört det mest väsentliga i Shultz budskap om att det terroristiska våldet måste bemötas med militära medel.

Om den palestinska folkgruppen säger vidare Ahmad att den mellan 1948 och 1964 ”försökte få sin sak uppmärksam och prövad folkrättsligt i snart sagt varenda domstol

världen över” (sidan 21). Må så vara. Men vad Ahmad inte omnämner med ett enda ord är att samma palestinier – i förening med arabiska fränder i omkringliggande stater – ett flertal gånger under samma tidsperiod sökte erövra det av FN 1948 utropade Israel medelst väpnade invasioner!

Eqbal Ahmad menar att det faktum att USA stödde islamistiska motståndskämpar mot Sovjets invasion på 1980-talet lade grunden för den senare talibanregimen och den därpå följande islamistiska terrorn. Vad Ahmad tydligen inte insett är att det kalla kriget tarvade annan utrikespolitik och andra allierade än vad tiden efter samma kalla krig kräver!

Mer nyanserad är Ahmad när han uttrycker synpunkter på Kashmir. Och i följande citat: ”Vad vi lärde oss i Pakistan var att traditionella feodala tjuvar är mycket sämre än kapitalistiska. De är odugliga. Feodala tjuvar producerar absolut ingenting. De alstrar ingen rikedom. Inte ens till sig själva. De bara stjälar.” Tommy Hansson *Eqbal Ahmad: Terrorism. 80 sidor. Atlas Global.*

CONTRA

| 1980...

Contra firade fem år med en utförlig artikel om hur tidningen producerades. Femårsjubilerar gör för övrigt den här rutan med Contra för tjugofem år sedan i just detta nummer av Contra.

Den största artikeln i Contra för tjugofem år sedan handlade om oljeförsörjningen, ett mer då än nu aktuellt ämne. Oljetillgångarna var belägna i samma politiskt instabila

område då som nu. Men idag är vårt oljeberoende mycket mindre än då.

Den andra tunga artikeln i detta nummer av Contra handlade om den delade staden Berlin. Där Muren delade staden och skulle göra så i ytterligare nio år. Contras korrespondent åkte med tunnelbana förbi stängda stationer i Öst-Berlin där k-pistbeväpnade vakter gick på mörka taggrådsav-

stängda perronger, samtidigt som dagstidningen han läste var förbjuden på gatan ovanför. Han besökte också det trista Öst-Berlin där putsen flagade och ångloken (!) fyllde på den redan koldammstunga luften. Och nedgångarna till tunnelbanan han just åkt med var avspärrade i marknivå (och där nere fanns taggråden och k-pistarna). Europa för 25 år sedan.

...för tjugofem år sedan